

Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
Інститут історії і політології

Кафедра всесвітньої історії

**Самостійна робота студентів з курсу
« Історія країн Західної Європи
і Америки
(кінець XV – початок XX ст.) »**

Методичні рекомендації
для студентів спеціальності «Історія»

Івано-Франківськ
2010

УДК 371.214.114:94(4) «0375/1492»
ББК 63.3(2)4

Борчук С. М., Жерноклеєв О. С., Іванцев І. Д.,
Клим'юк У. Б. Самостійна робота студентів з курсу «Історія країн
Західної Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.)». Методичні
рекомендації для студентів спеціальності «Історія». –
Івано-Франківськ, 2010. – 91 с.

*Самостійна робота студентів з курсу «Історія країн Західної
Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.)» складена згідно з
навчальним планом для студентів спеціальності «Історія»,
затвердженого МОН України від 17.03.2006 р. Методичні
рекомендації розраховані для студентів-істориків денної та заочної
форм навчання. Мета посібника – допомогти студентам у процесі
самостійної роботи оволодіти навчальним матеріалом з даної
дисципліни.*

Рекомендовано до друку Вченою радою Інституту історії і
політології Прикарпатського національного університету імені
Василя Стефаника 2 червня 2010 р., протокол № 10.

Рецензенти:

Марущенко О. В., кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри історіографії і джерелознавства
Прикарпатського національного університету імені Василя
Стефаника.

Райківський І. Я., кандидат історичних наук, доцент,
завідувач кафедри історії України Прикарпатського
національного університету імені Василя Стефаника.

© Борчук С. М.,
© Жерноклеєв О. С.,
© Іванцев І. Д.,
© Клим'юк У. Б.

Зміст

Вступ.....	4
Розділ I. Графік і зміст самостійної роботи студентів.....	6
Розділ II. Тематика і зміст самостійної роботи студентів.....	9
Перший період (кінець XV – кінець XVIII ст.).....	9
Другий період (кінець XVIII – початок XX ст.).....	43
Додатки.....	74

Вступ

Самостійна робота студентів є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять. Об'єм матеріалу, пропонований для такого виду роботи студента, регламентується навчальним планом і повинен становити не менше 1/3 та не більше 2/3 загального обсягу часу, відведеного для вивчення конкретної дисципліни. Зміст самостійної роботи студента визначається навчальною програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та рекомендаціями викладача.

Самостійна робота студента з курсу «Історія країн Західної Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.)» забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення цієї дисципліни: підручники, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо. Методичні матеріали для самостійної роботи передбачають можливість проведення студентом самоконтролю. Для виконання такого виду роботи рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна література.

Самостійна робота студента з опанування навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах. Як правило, вона проводиться згідно із заздалегідь складеним графіком, що гарантує можливість доступу студента до потрібних дидактичних засобів, та доводиться до відома на початку поточного семестру.

Ефективне засвоєння матеріалу у процесі навчання і самостійної роботи студентів дає більш позитивні результати за умови тісної співпраці з викладачем, яка

може здійснюватися у різних формах, різними методами, зокрема :

❑ Консультація – форма навчального заняття, в процесі якого студент отримує відповіді від викладача на конкретні запитання або пояснення певних теоретичних положень чи аспектів їх практичного застосування. Консультація може бути індивідуальною або груповою, залежно від того, чи викладач консультиє студентів з питань, пов'язаних із виконанням самостійної роботи, індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань певної дисципліни. Обсяг часу, відведений викладачеві для проведення консультацій, визначається навчальним планом і регламентується графіком їх проведення, який складається на семестр.

❑ Колоквіум – метод перевірки знань студентів, який відбувається у формі співбесіди викладача зі студентами. Тема чи розділ навчальної дисципліни, з яких проводиться колоквіум, визначаються робочим навчальним планом і подаються студентам заздалегідь.

У навчальній практиці широко використовується написання студентами рефератів, які дають їм можливість викласти самостійно думки з опрацьованого матеріалу. Реферат – стислий виклад змісту наукової праці, статті, теми чи окремого питання. Реферативним повідомленням можна охопити огляд наукових видань або інших джерел з відповідної теми.

Навчальний матеріал з курсу «Історія країн Західної Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.)», передбачений робочим планом для засвоєння студентами у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд із навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні навчальних занять.

Розділ I

Графік і зміст самостійної роботи студентів

Графік, зміст, а також тематика самостійної роботи студентів з курсу «Історія країн Західної Європи і Америки (кінець XV - початок XX ст.)» складені на основі навчального плану для студентів спеціальності «Історія», затвердженого МОН України від 17.03.2006 р. Ним передбачено, що для вивчення цієї навчальної дисципліни відводиться всього 216 годин. Для самостійної роботи студентів передбачено 124 год. Її зміст, графік, методичні поради, форми контролю, обсяг годин подаються у наступних розділах.

Перший період (кінець XV - кінець XVIII ст.)

Семестр	тиждень	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.)	Форма контролю	Тиждень, на якому здійснюється контроль
V	1	Зародження капіталістичних відносин у Західній Європі.	2	Співбе-сіда	2
	2	Великі географічні відкриття.	4	Співбе-сіда	3
	3	Реформація і Велика селянська війна в Німеччині. Контрреформація в Європі.	4	Співбе-сіда	4
	4	Нідерландська революція.	4	Співбе-сіда	5
	5	Міжнародні відносини в XVI-першій половині XVII ст. Тридцятилітня війна.	4	Коло-квіум	6
	6	Англія у XVI - XVIII ст.	4	Співбе-сіда	7
	7	Франція в XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	8
	8	Італія у XVI – XVIII ст.	4	Реферат	9
	9	Іспанія і Португалія у XVI –	4	Співбе-	10

		XVIII ст.		сіда	
	10	Німецькі держави у XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	11
	11	Становище і модернізація малих країн Західної і Центральної Європи XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	12
	12	Країни Північної Європи в XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	13
	13	Війна за незалежність. Утворення США.	4	Коло-квіум	14
	14	Канада у XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	15
	15	Латинська Америка в XVI – XVIII ст.	4	Співбе-сіда	16
	16	Культура і наука Європи в XVI – XVIII ст.	4	Коло-квіум	17
		Всього у V семестрі	62 год.		

Другий період (кінець XVIII – початок XX ст.)

Семестр	тиждень	Зміст самостійної роботи	Обсяг (год.)	Форма контролю	Тиждень, на якому здійснюється контроль
VI	1	Велика французька революція кінця XVIII ст.	2	Співбе-сіда	2
	2	Західна Європа в період наполеонівських воєн. Віденський конгрес.	4	Співбе-сіда	3
	3	Європа в 1815 – 1847 рр.	4	Співбе-сіда	4
	4	Революції 1848 – 1849 рр. в Європі.	4	Реферат	5
	5	Англія в середині XIX – на початку XX ст.	4	Співбе-сіда	6
	6	Франція в середині XIX – на початку XX ст.	4	Співбе-сіда	7
	7	Німеччина у середині XIX – на початку XX ст.	4	Співбе-сіда	8
	8	Австро-Угорщина в середині XIX – на початку XX ст.	4	Реферат	9
	9	Італія в середині XIX – на	4	Співбе-	10

		початку XX ст.		сіда	
	10	Іспанія і Португалія у середині XIX – початку XX ст.	4	Співбе-сіда	11
	11	США в першій половині і середині XIX ст. Друга громадянська війна.	4	Колоквіум	12
	12	США в останній третині XIX – на початку XX ст.	4	Співбе-сіда	13
	13	Канада у XIX – поч. XX ст.	4	Співбе-сіда	14
	14	Латинська Америка у XIX – поч. XX ст.	4	Співбе-сіда	15
	15	Культура країн Європи і Америки XIX – поч. XX ст.	4	Колоквіум	16
		Всього у VI семестрі	62 год.		
		Всього за навчальний рік	124 год.		

РОЗДІЛ II

ТЕМАТИКА І ЗМІСТ

САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Перший період (кінець XV - кінець XVIII ст.)

Тема 1. Зародження капіталістичних відносин у Західній Європі.

План :

1. Процес так званого первісного нагромадження капіталу.
2. Капіталістична мануфактура. Її характерні риси. Форми мануфактури.
3. Проникнення капіталізму в сільське господарство.
4. Формування нових верств суспільства.
5. Абсолютизм – нова форма держави.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте шляхи і методи так званого первісного нагромадження капіталу.
2. Розкрийте схему організації мануфактурного виробництва. У чому співпадали інтереси буржуа-підприємця і робітника?
3. Визначте шляхи проникнення капіталізму в сільське господарство.
4. Назвіть нові верстви суспільства, форми держави, які утворилися з початком зародження капіталістичних відносин.

Опрацюйте терміни: *абсолютизм, буржуа, гуманізм, інтелігенція, мануфактура, стани, станово-представницька монархія, соціальний, цивілізація.*

Література :

Барг М. А. О так называемом кризисе феодализма в XIV-XV вв. – М., 1960.

Бродель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм. XV-XVIII ст.: У 3-х т. – К., 1996-1998.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Люблинская А. Д. Новейшая буржуазная концепция абсолютной монархии. – М., 1961.

Панкова Є. В. Історія Європи. – К., 2007.

Сказкин С. Д. Проблема абсолютизма в Западной Европе. – М., 1957.

Сказкин С. Д. Очерки по истории западноевропейского крестьянства в средние века. – М., 1968.

Смирин М. М. Из истории раннего капитализма в германских землях XV-XVI вв. – М., 1969.

Чистозвонов А. Н. Проблема генезиса капитализма. – М., 1971.

Чистозвонов А. Н. Судьбы раннего капитализма в республике Соединенных провинций. – М., 1972.

Тема 2. Великі географічні відкриття.

План :

1. Причини, передумови Великих географічних відкриттів.

2. Організація великих морських експедицій. Перша навколосвітня подорож.
3. Колоніальні загарбання європейців XVI - XVIII ст.
4. Утворення колоніальних імперій.
5. Наслідки Великих географічних відкриттів для Західної Європи.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Виокремте причини і передумови Великих географічних відкриттів.
2. Простежте у хронологічному порядку і по карті великі морські експедиції кінця XV - поч. XVI ст.
3. Назвіть великі європейські колоніальні імперії, вказавши їх завоювання.
4. Які соціально-економічні наслідки мали Великі географічні відкриття для країн Європи.

Опрацюйте терміни : експедиція, колонія, колоніальна імперія, конкістадори, «революція цін».

Запам'ятайте дати :

- 1492 р., 12 жовтня – відкриття Х. Колумбом Америки
- 1498 – відкриття Васко да Гамою морського шляху в Азію
- 1519-1522 – перше навколосвітнє плавання Магеллана
- 1521 – завоювання іспанцями Мексики (держави ацтеків)
- 1550-1650 – «революція цін» у Європі
- XVI ст., друга його половина – завершення завоювання іспанцями Латинської Америки
- XV – XVII ст. – більша частина земної поверхні (Америка, Азія, Австралія), морські шляхи були в основному відкриті і досліджені.

Література :

Бартоломе Лас-Касас. К истории завоевания Америки. - М., 1966.

Горнунг М.Б., Липец Ю.Г., Олейников И.Н. История открытия и исследования Африки. - М., 1973.

Гуляев В.И. По следам конкистадоров. - М., 1976.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Калашников В.М. Голландская колониальная экспансия в Северной Америке в XVII. - Саратов., 1983.

Керов В.Л. Развитие капиталистических отношений и предпосылки колониальной экспансии Франции XVI – XVIII в. - М., 1987.

Магидович И.П., Магидович В.И. Очерки по истории географических открытий. – Т. 2. Великие географические открытия (конец XV – середина XVIII в.). - М., 1983.

Малаховский К.В. Кругосветный бег «Золотой лани». - М., 1980.

Митчелл М. Эль-Кано. Первый кругосветный мореплавател.- М., 1968.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Свет Я.М. Колумб. - М., 1973.

Свет Я.М. Фернандо Магеллан. - М., 1956.

Созина С.А. На горизонте-Эльдорадо. Из истории открытия и завоевания Колумбии. – М., 1972.

Фрадкин Н.Г. Географические открытия и научное познание Земли. – М., 1972.

Чистозвонов А.Н. Торгово-колониальная экспансия Нидерландов в XVI-XVIII в. и восстания на судах океанских флотов. - М., 1989.

Яброва М.М. Очерки истории колониальной экспансии Англии в эпоху первоначального накопления. - Саратов, 1966.

Тема 3. Реформація і Велика селянська війна в Німеччині. Контрреформація в Європі.

План:

1. Соціально-економічне становище Німеччини на рубежі XV – XVI ст. Гуманістичний рух. Становище католицької церкви.
2. Виступ М.Лютера і початок реформації в Німеччині. Т.Мюнцер.
3. Селянська війна в Німеччині 1524 - 1525 рр.
4. Поширення реформаційних ідей в Європі (Цвінгліанство. Кальвінізм).
5. Контрреформація та її наслідки.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Розкрийте причини і мету реформаційного руху в Європі. Проаналізуйте початок Реформації та її варіанти (М.Лютер і Т.Мюнцер).
2. Прослідкуйте етапи, хід і результати Селянської війни в Німеччині.
3. Проаналізуйте поширення реформаційних ідей в Європі (Швейцарія, Англія, Франція, Іспанія, Нідерланди, Данія, Швеція).
4. Розкрийте етапи та підсумки Контрреформації в Європі (Тридентський собор. Інквізиція. Орден єзуїтів).

Опрацюйте терміни: *анабаптизм, гуманізм, індульгенція, інквізиція, єретик, католицизм, орден, православ'я, протестантизм, реформація, фанатизм, християнство.*

Запам'ятайте дати:

- 1517 – виступ Лютера проти індульгенцій, початок Реформації
- 1520 – утворення секти анабаптистів
- 1524 - 1525 – Селянська війна в Німеччині
- 1534 – заснування Ордену єзуїтів
- 1536 – виклад Кальвіном основ його вчення
- 1545 – 1563 – діяльність Тридентського собору

Література :

Голубкин Ю.А. Эволюция представлений Мартина Лютера о светкой власти и ее роли в Реформации (1517-1525 годы)// Ежегодник германской истории. 1978. - М., 1979.

Всемирная история в 24 томах. Т.10. Возрождение и Реформация Европы. – Минск, 1999.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Лучицкий И.В. Католическая лига и кальвинисты во Франции. - К., 1877.

Майер В.Е. Крестьянство Германии в эпоху позднего феодализма. - М., 1985.

Некрасов Ю. К. Реформация и Крестьянская война в германских землях XVI в. как раннебуржуазная революция (историография, причины и предпосылки революции). – Вологда, 1984.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Смирин М.М. Народная реформация Томаса Мюнцера и Великая крестьянская война. - М., 1955.

Смирин М.М. Передовые идеи народной Реформации // Средние века. Вып. 39. – М., 1975.

Смирин М.М. Эразм Роттердамский и реформационное движение в Германии. – М., 1978.

Соловьев Э.Ю. Непобежденный еретик: Мартин Лютер и его время.- М., 1984.

Ревуненкова Н.В. Идея гуманизма в трактовке Жана Кальвина//Культура эпохи Возрождения и Реформация.- Л., 1981.

Чистозвонов А.Н. Реформационное движение и классовая борьба в Нидерландах в первой половине XVI в. – М., 1964.

Тема 4 : Нідерландська революція (1566 - 1609).

План :

1. Соціально-економічний розвиток і політичний лад Нідерландів на початку XVI ст.
2. Іконоборницьке повстання 1566 р. і початок революції. Повстання 1572 р. і зародження буржуазної республіки на півночі країни.
3. Повстання 4 вересня 1576 р. «Гентське втихомирення» і поширення революції по всій країні.
4. Арраська і Утрехтська унії 1579 р. Утворення республіки Сполучених провінцій.
5. Капіталістична Голландія в XVII ст.
6. Культура Нідерландів в XVI - XVII ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Охарактеризуйте становище Нідерландів під владою Іспанії у XVI ст.
2. Простежте основні етапи Нідерландської революції, дайте їм оцінку. З'ясуйте наслідки і значення революції.

3. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток Голландії в XVII ст.

4. Дайте характеристику культурного розвитку Нідерландів в XVI - XVII ст. (Рубенс, Рембрант).

Опрацюйте терміни: *буржуазія, гези, Голландія, диктатура, едикт, Нідерланди, терор, унія, штатгальтер.*

Запам'ятайте дати:

1566 – «іконоборницьке» повстання, початок Нідерландської революції

1567 – вторгнення іспанців на територію Нідерландів

1572 – повстання на півночі Нідерландів

1576 – «Гентське умиротворення»

1579 – укладення Утрехтської унії, відокремлення семи північних провінцій

1609 – перемога революції, визнання Іспанією незалежності Голландії

1649 – здобуття Голландією міжнародного визнання

Література :

Бааш Э. История экономического развития Голландии в XVI - XVIII в. - М., 1949.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Любимов Л. Великая живопись Нидерландов. – М., 1963.

Чистозвонов А.Н. Бюргерство и буржуазия в Нидерландах (XV - XVIII в.) //Социально-экономические проблемы генезиса капитализма. - М., 1984.

Чистозвонов А.Н. Лютеранство в Нидерландах (1517-1533 гг.) // Средние века. – М., 1983.

Чистозвонов А.Н. Нидерландская буржуазная революция XVI века. - М., 1958.

Чистозвонов А.Н. Реформационное движение и классовая борьба в Нидерландах в первой половине XVI века. - М., 1964.

Чистозвонов А.Н. Роль кальвинизма в Нидерландской буржуазной революции XVI в. // Средние века. - М., 1971.

Чистозвонов А.Н. Генезис капитализма в Нидерландах // Проблемы генезиса капитализма. - М., 1978.

Чистозвонов А.Н. Становление государственного строя Республики Соединенных провинций // Средние века. - М., 1987.

Тема 5. Міжнародні відносини в XVI - першій половині XVII ст. Тридцятилітня війна.

План:

1. Основні напрями міжнародних відносин у XVI ст. (Іспано-англійські, франко-іспанські, франко-італійські та франко-австрійські суперечності).
2. Загострення міжнародних стосунків між європейськими державами на початку XVII ст.
3. Тридцятилітня війна 1618 – 1648 рр. Основні періоди війни. Вестфальський мир 1648 р.
4. Політична карта Західної Європи на середину XVII ст.

Запитання для самоконтролю і колоквиуму:

1. Проаналізуйте франко-італійські війни, боротьбу Іспанії з Англією, франко-австрійські суперечності.
2. Охарактеризуйте основні періоди Тридцятилітньої війни:
 - перший (чеський) період 1618 - 1624 рр.,
 - другий (датський) період 1625 - 1629 рр.,
 - третій (шведський) період 1630 - 1635 рр.,
 - четвертий (франко-шведський) період 1635 - 1648 рр.
3. Проаналізуйте Вестфальський мирний договір 1648 р. та його значення.
4. З допомогою карти визначіть кордони країн Західної Європи на середину XVII ст.

Опрацюйте терміни: *гегемонія, ерцгерцог, коаліція, ландскнехти, ліга, мушкет, унія.*

Запам'ятайте дати :

- 1618-1624 – перший (чеський) період Тридцятилітньої війни
1625-1629 – другий (датський) період війни
1630-1635 – третій (шведський) період війни
1635-1648 – четвертий (франко-шведський) період війни
1648 - Вестфальський мирний договір

Література :

- Алексеев В.М. Тридцатилетняя война. – Л., 1961.
Грох М. К вопросу об экономических отношениях стран Восточной и Западной Европы в переломный период Тридцатилетней войны // Средние века. – М., 1963.
Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Ивонин Ю.Е. Становление европейской системы государств. Англия и Габсбурги на рубеже двух эпох.- Минск, 1989.

Ивонин Ю.Е. У истоков европейской дипломатии нового времени. – Минск, 1984.

История дипломатии /Под ред. В.А. Зорина, В.С. Семенова, С.Д. Сказкина, В.М. Хвостова. - М., 1959.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Поршнев Б.Ф. Тридцатилетняя война и вступление в нее Швеции и Московского государства. - М., 1976.

Сказкин С.Д. Итальянские войны // Сказкин С.Д. Из истории социально-политической и духовной жизни Западной Европы в средние века. - М., 1981.

Сказкин С.Д. Международные отношения в Европе в конце XV и первой половине XVI в. - М., 1981.

Полишенский Й. «Чешский вопрос» и политические взаимоотношения Западной и Восточной Европы в первый период Тридцатилетней войны // Средние века. - М., 1963.

Шинделарж Б. Вестфальский мирный конгресс 1643-1648 гг. и Чешский вопрос // Средние века. - М., 1965.

Тема 6 . Англія в XVI - XVIII ст.

План:

1. Економічний розвиток Англії в XVI – першій половині XVII ст. Капіталістична мануфактура. Аграрний переворот.

2. Особливості англійського абсолютизму. Реформація в Англії.

3. Загострення соціальних протиріч на рубежі XVI - XVII ст. Початок правління династії Стюартів.

4. Велика англійська революція середини XVII ст. та її історичне значення. Реставрація Стюартів.

5. Соціально-економічний розвиток Англії у XVIII ст. Початок промислового перевороту.

6. Зовнішня політика і колоніальні загарбання Англії у XVI - XVIII ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Дайте характеристику початку розвитку капіталістичних відносин в Англії, їх проникнення у сільське господарство.

2. Проаналізуйте економічну політику Тюдорів. З'ясуйте особливості Реформації в Англії.

3. Охарактеризуйте причини загострення соціальних протиріч на рубежі XVI - XVII ст. Початок правління Стюартів.

4. Розкрийте причини, початок, хід, історичне значення англійської революції середини XVII ст.

5. Простежте початок промислового перевороту і економічний розвиток Англії у другій половині XVIII ст.

6. Охарактеризуйте основні напрями зовнішньої політики Англії у XVI - XVIII ст.

Опрацюйте терміни: *джентрі, дигери, йомени, індепенденти, копігольдери, левелери, лендлорди, ремонстрація, роялісти, меркантилізм, пуритани, фригольдери.*

Запам'ятайте дати :

1485 – початок правління в Англії династії Тюдорів

1534 – початок «королівської Реформації» в Англії

1588 – розгром «Непереможної армади»

1603 – початок правління династії Стюартів
1640 - 1660 – Велика англійська революція
1649 - 1653 – індепендентська республіка
1653 - 1658 – протекторат Кромвеля
1660 – реставрація Стюартів
60-ті роки XVIII ст. – початок промислового
перевороту

Література :

- Английская буржуазная революция XVII в./ Под. ред. Е.А. Косминского и Я.А.Левицкого. – М., 1954.
- Барг М.А. Народные низы в английской буржуазной революции XVII века. – М., 1967.
- Барг М.А. Кромвель и его время. – М., 1960.
- Всемирная история в 24 томах. Т.13. Европа в эпоху Английской революции. – Минск, 1999.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Ерофеев Н.А. Империя создавалась так.... – М., 1964.
- Законодательство английской революции 1640-1660 гг. – М. - Л., 1946.
- Исаенко А.В. Английская королевская реформация XVI века. - Орджоникидзе, 1982.
- Исаенко А.В. Пуританская реформация в Англии в XVI – начале XVII века. – Орджоникидзе, 1980.
- Лавровский В.М., Барг М.А. Английская буржуазная революция XVII в. - М., 1958.
- Лавровский В.М. Сборник документов по истории Английской буржуазной революции XVII в. - М., 1973.
- Левин Г.В. Демократическое движение в английской буржуазной революции. – Л., 1973.
- Мещерякова Н.М. Основные черты генезиса капитализма в промышленности Англии XVI – первой

половины XVII в. / Проблемы генезиса капитализма. – М., 1978.

Осиновский И.Н. Томас Мор: утопический коммунизм, гуманизм, реформация. – М., 1978.

Осипова Т.С. Освободительная борьба ирландского народа против английской колонизации (вторая половина XVI – начало XVII в.). - М., 1962.

Павлова Т.А. Вторая английская республика (1659-1660). – М., 1974.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Потехин А.Н. Очерки из истории борьбы англиканства с пуританством при Тюдорах (1550-1603 гг.). - Казань, 1994.

Сапрыкин Ю.М. Английское завоевание Ирландии XV – XVII вв. - М., 1982.

Семенов В.Ф. Огораживание и крестьянские движения в Англии XVI в. - М., 1949.

Татаринова К.Н. Очерки по истории Англии. 1640-1815. - М., 1958.

Тревельян Дж.М. Социальная история Англии . - М., 1959.

Штокмар В.В. Экономическая политика английского абсолютизма в эпоху его расцвета. - Л., 1962.

Яброва М.М. Очерки истории колониальной экспансии Англии в эпоху первоначального накопления. - Саратов, 1966.

Тема 7. Франція в XVI – XVIII ст.

План:

1. Соціально-економічний розвиток Франції у XVI – першій половині XVII ст. Абсолютизм, його характерні ознаки та особливості.
2. Громадянські війни другої половини XVI ст. Реформація у Франції та її особливості.
3. Основні напрями зовнішньої політики XVI - XVIII ст.
4. Франція у період Людовіка XIV.
5. Криза феодально-абсолютистського ладу Франції у XVIII ст.
6. Франція напередодні революції кінця XVIII ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Визначте основні напрями економічного розвитку та соціальні стани у Франції XVI ст.
2. Охарактеризуйте зовнішню політику, хід італійських воєн 1494 – 1559 рр. та їх наслідки для Франції.
3. Простежте етапи зміцнення французького абсолютизму, його особливості і характерні ознаки.
4. Проаналізуйте соціально-економічне становище та політичний устрій Франції періоду правління Людовіка XIV. Фронда. Дайте оцінку «кольбертизму».
5. Розкрийте основні причини занепаду Франції у XVIII ст.

Опрацюйте терміни: *Версаль, гугеноти, едикт, енциклопедія, камізари, кольбертизм, меркантилізм, регентство, Фронда.*

Запам'ятайте дати :

- 1562 – початок громадянських («релігійних») війн у Франції
- 1572 – Варфоломіївська ніч
- 1594 – 1610 – роки правління Генріха IV Бурбона
- 1598 - 1685 – дія Нантського едикту
- 1643 - 1715 – роки правління Людовіка XIV
- 1648 - 1653 – роки Фронди
- 1702 - 1704 – повстання камізарів
- 1748 – Ахенський мир

Література :

- Борисов Ю.В. Дипломатия Людовика XIV. - М., 1991.
- Волгин В.П. Развитие общественной мысли во Франции в XVIII веке - М., 1958.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- История Франции: В 3 т. – М., 1972-1973
- Кареев Н.И. Крестьяне и крестьянский вопрос во Франции в последней четверти XVIII века. - М., 1979.
- Люблинская А.Д. Франция в начале XVII века (1610-1620 гг.). - Л., 1959.
- Люблинская А.Д. Франция при Ришелье. Французский абсолютизм в 1630-1642гг.- Л., 1982.
- Люблинская А.Д. Французские крестьяне в XVI-XVII вв. – Л., 1978.
- Люблинская А.Д. Французский абсолютизм в первой трети XVII в.- М., 1965.
- Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.
- Поршнеv Б.Ф. Народные восстания во Франции перед Фрондой. (1623-1648). – М.,1948.
- Трофимова О.В. Города в гугенотском движении во Франции XVI века. – Ярославль, 1983.

Тема 8. Італія в XVI – XVIII ст.

План:

1. Економічне становище і політичний устрій Італійських держав у XVI ст.
2. Франко-італійські війни. Савонарола.
3. Культура італійського Відродження XVI – поч. XVII ст.
4. Італія під іноземним пануванням у другій половині XVII та XVIII ст.
5. Ватикан і його роль у житті Італії.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Розкрийте причини політичної роздробленості та економічного занепаду Італії у XVI ст.
2. Проаналізуйте хід і підсумки франко-італійських війн (1494-1559 рр.).
3. Дайте характеристику внутрішнього становища Італії на початку XVII ст., визначте основні напрями боротьби народних мас за покращення свого становища. Висвітліть повстання 1647-1648 рр. в Сицилії і Південній Італії.
4. Охарактеризуйте соціально-економічне становище і політичний устрій італійських держав у XVIII ст.
5. Розкрийте роль Ватикану і папства у житті Італії.

Теми для написання рефератів:

1. Соціально-економічне і політичне становище Італії в XVI ст.
2. Італійські війни (1494-1559 рр.).
3. Італія під іноземним поневоленням XVII-XVIII ст.
4. Повстання 1647-1648 рр. в Сицилії і Південній Італії.

5. Культура італійського Відродження (XVI – поч. XVII ст.).

6. Ватикан і його роль у житті Італії.

Опрацюйте терміни: *Ватикан, емпіризм, карбонарії, католик, реалізм, рисорджименто, папа.*

Запам'ятайте дати :

1494-1559 – франко-італійські війни

1647-1648 – повстання в Сицилії і Південній Італії

1714 – перехід італійських володінь Іспанії під владу Австрії

1766 – голодні бунти в Сицилії

Література :

Баткин Л.М. Итальянское Возрождение в поисках индивидуальности.- М., 1989.

Боднарчук В.С. Итальянское крестьянство в XVIII ст. – М., 1980.

Гарэн Э. Проблемы итальянского Возрождения.- М., 1996.

Горфункель А.Х. Джордано Бруно.- М., 1973.

Гусарова Т.П. Город и деревня в Италии на рубеже позднего средневековья. – М., 1983.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

История Италии. В 3 т. - М., 1970.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Петров М.Т. Итальянская интеллигенция в эпоху Ренессанса. - Л., 1982.

Ролова А.Д. Конец эпохи Возрождения в Италии: специфика экономики и общества в XVI в.- Рига, 1987.

Ролова А.Д. Экономическое положение трудящихся масс Флоренции во второй половине XVI в. и в начале XVII в. - Рига, 1974.

Рутенбург В.И. История Рисорджименто: Италия в XVII-XVIII вв. - Л., 1980.

Рутенбург В.И. Теория и практика итальянского абсолютизма //Европа в средние века: экономика, политика, культура. - М., 1972.

Чиколини Л.С. Социальная утопия в Италии XVI в. - начало XVII в. - М., 1980.

Тема 9. Іспанія і Португалія у XVI – XVIII ст.

План:

1. Іспанія в XVI – першій половині XVII ст. Колоніальні загарбання.
2. Становище Іспанії у другій половині XVII – на поч. XVIII ст. Війна за іспанську спадщину.
3. Соціально-економічний і політичний розвиток Іспанії у XVIII ст. Зовнішня політика.
4. Іспанська культура епохи Відродження.
5. Португалія у XVI – XVIII ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Проаналізуйте соціально-економічне становище і політичний устрій Іспанії у XVI ст. Особливості іспанського абсолютизму.
2. Розкрийте причини занепаду Іспанії у XVII – XVIII ст.

3. Висвітліть культуру Іспанії періоду «золотого віку» (XVI – XVII ст.).

4. Охарактеризуйте зовнішню політику і колоніальні загарбання Іспанії у XVI – XVIII ст.

5. Проаналізуйте соціально-економічне становище і політичний устрій Португалії у XVI – першій половині XVII ст. Відокремлення Португалії від Іспанії і початок її залежності від Англії.

6. Розкрийте становище Португалії у XVIII ст.

Опрацюйте терміни: *абсолютизм, алькабала, гранди, каста, кортеси, терор.*

Запам'ятайте дати :

1585-1609 – війна Іспанії з Голландією

1640 – завоювання незалежності Португалії

1659 – Піренейський мир

1701-1713 – війна за іспанську спадщину

Література :

Альтамира-и-Кревеа Р. История Испании.- М., 1951.

Варьяш О.И. Королевская власть и ордена в Испании XVI века // Россия и Испания: Историческая ретроспектива. - М., 1987.

Ведюшкин В.А. Дворянство в кастильских кортесах (XVI-начало XVII в.) // Социально-политическое развитие стран Пиренейского полуострова при феодализме. - М., 1985.

Ведюшкин В.А. Экономическое положение кастильской аристократии в XVI в. // Социально-экономические проблемы генезиса капитализма. - М., 1984.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Денисенко Н.П. Испанская корона и крестьянство в XVI в.// Россия и Испания: Историческая ретроспектива. - М., 1987.

Из истории освободительной борьбы испанского народа / Под. ред. И.М. Майского. - М., 1959.

Каптерева Т.П. Искусство Португалии. - М., 1990.

Литаврина Э.Э. Испания в эпоху великих географических открытий // Проблемы испанской истории. - М., 1974.

Литаврина Э.Э. Некоторые проблемы генезиса капитализма в испанской деревне XVI в.// Проблемы испанской истории. - М., 1975.

Малов В.Н. Франция и Португалия перед Португальской революцией 1640 г. (Документы из архива Ришелье)/ Средние века. Вып. 33. - М., 1971.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Черных А.П. Восстановление суверенитета Португалии в 1640 г. Средние века. Вып. 54. - М., 1991.

Тема 10. Німецькі держави в XVI – XVIII ст.

План:

1. Економічне і політичне становище німецьких держав наприкінці XV – початку XVI ст. Початок Реформації. Велика селянська війна 1524-1525 рр.
2. Німеччина після Великої селянської війни.
3. Соціально-економічний і політичний розвиток німецьких князівств у другій половині XVII та XVIII ст.

4. Припинення існування «Священної Римської імперії німецької нації». Початок боротьби Пруссії та Австрії за гегемонію серед німецьких держав.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Охарактеризуйте становище «Священної Римської імперії німецької нації» на рубежі XV- XVI ст. Прослідкуйте хід Реформації і Великої селянської війни 1524-1525 рр.

2. Проаналізуйте економічні і соціальні наслідки Тридцятилітньої війни. Початок піднесення Бранденбургу, зміцнення Пруссії.

3. Розкрийте становище німецьких держав у XVIII ст. Війна за австрійську спадщину. «Пруський освічений абсолютизм».

4. Визначте становище Австрії і Пруссії у «Священній Римській імперії німецької нації».

Опрацюйте терміни: *бюргер, курфюрст, ландскнехти, магістрат, рейхстаг, рейхсрат, штатгальтер, юнкер.*

Запам'ятайте дати :

1524 - 1525 – Велика селянська війна в Німеччині

1618 - 1648 – Тридцятилітня війна

1648 - 1705 – правління Леопольда I Габсбурга

1701 – утворення королівства Пруссія

1740 - 1786 – правління Фрідріха II Гогенцоллерна

1740 - 1748 – війна за австрійську спадщину

1759 – поразка прусських військ під Кунерсдорфом

1806 – кінець існування «Священної Римської імперії німецької нації».

Література :

Всемирная история. Т.4. - М., 1958.

Германская история в новое и новейшее время /Под ред. Сказкина. - М., 1952.

Деборин А.М. Очерки социально-политической мысли в Германии конца XVII - начала XIX века. – М., 1967.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Очерк истории Германии с древнейших времен до 1918 г.- М., 1959.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Перцев В.Н. Очерк истории Германии XVIII ст. – Минск, 1959.

Эпштейн А.Д. История Германии от позднего средневековья до революции 1848 года.- М., 1961.

Тема 11. Становище і модернізація малих країн Західної і Європи в XVI – XVIII ст.

План :

1. Бельгійські землі у складі іспанських та австрійських Габсбургів.

Соціально-економічний розвиток у XVII – XVIII ст.

2. Розвиток капіталістичних відносин у Голландії .
Нідерландська революція та утворення Республіки
Сполучених провінцій.

3. Голландія у XVIII ст.

4. Люксембург у XVI – XVIII ст.

5. Швейцарія в XVI – XVIII ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Охарактеризуйте соціально-економічне становище іспанських Нідерландів у XVI – XVIII ст.
2. Доведіть, що Голландія у XVII ст. була капіталістичним островом у феодальній Європі.
3. Проаналізуйте соціально-економічне становище і політичний устрій Люксембургу в XVI – XVIII ст.
4. Проаналізуйте становище Швейцарії в XVI – XVIII ст.

Опрацюйте терміни: *Нідерланди, тагзатцунг, штатгальтер, унітарний, федерація.*

Запам'ятайте дати :

- 1354 – утворення герцогства Люксембург
- 1714 – перехід Нідерландів до складу австрійських Габсбургів
- 1790 – утворення Сполучених штатів Бельгії
- 1798 – окупація Швейцарії французькими військами

Література :

- Бааш Э. История экономического развития Голландии в XVI - XVIII вв.- М., 1949.
- Брандт Д. Нидерланды.- М., 1953.
- Бусыгин А.В. Побеждающее море: О Голландии и голландцах. - М., 1990.
- Драгунов Г.П. Швейцария: история и современность. - М., 1978.
- Дробков В. На перекрестке дорог, культур, истории. Очерки о Бельгии и Люксембурге. - М., 1989.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Серебряный Л.Р. Нидерланды. Очерки страноведения. - М., 1974.

Тилль Ж. Тысячелетний Люксембург / Пер. с нем. - М., 1965.

Чистозвонов А.Н. Нидерландская буржуазная революция XVI века.- М., 1958.

Шатохина-Мордвинцева Г.А. Внешняя политика Нидерландов 1713-1763 гг. – М., 1991.

Тема 12. Країни Північної Європи в XVI-XVIII ст.

План :

1. Соціально-економічне становище і політичний устрій Швеції у XVI – першій половині XVII ст. Реформація. Швеція у Тридцятилітній війні. Розвиток капіталістичних відносин.

2. Швеція у другій половині XVII та XVIII ст. Війни Карла XII. Реформи «освіченого абсолютизму». Зовнішня політика .

3. Соціально-економічне становище Фінляндії у XVI – XVIII ст.

4. Датсько - Норвезьке королівство у XVI – XVIII ст. Соціально-економічний розвиток. Політичний устрій. Зовнішня політика і міжнародне становище.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Розкрийте соціально-економічний і політичний розвиток Швеції у XVI ст. Участь Швеції у

Тридцятилітній війні. Становище країни у другій половині XVII ст.

2. Проаналізуйте зовнішню політику Швеції у XVIII ст. Війни Карла XII, Густава III.

3. Охарактеризуйте становище Фінляндії в XVI – XVIII ст.

4. Дайте характеристику соціально-економічного розвитку і політичного становища Данії і Норвегії в XVI – XVIII ст.

Опрацюйте терміни: *бюргер, ландвер, освічений абсолютизм, редуція, риксдаг.*

Запам'ятайте дати :

1397 - 1814 – Норвегія знаходилася під датським пануванням

1630 - 1635 – шведський період у Тридцятилітній війні

1701 - 1725 – Північна війна

1709 – Полтавська битва

1788 - 1790 – шведсько-російська війна

Література :

Андерсен И. История Швеции. - М., 1951.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

История Норвегии. - М., 1980.

История Северной войны. 1700-1721.- М., 1987.

История Швеции. - М., 1974.

Кан А.С. История Скандинавских стран (Дания, Норвегия, Швеция). - М., 1980.

Клинг М. Очерки истории Финляндии.- Хельсинки, 1990.

Коган М.С. Просвещенный абсолютизм в Дании: Реформы Струэнзе. - Л., 1972.

Лайдинен А.П. Очерки истории Финляндии второй половины XVIII века. - Л., 1972.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Тема 13. Війна за незалежність. Утворення США.

План :

1. Відкриття європейцями заокеанських колоній Нового Світу. Колонізація Північної Америки.
2. Соціально-економічний і політичний розвиток Північноамериканських колоній Англії у XVII – першій половині XVIII ст.
3. Війна за незалежність. Утворення США.
4. Прийняття конституції США 1787 р.

Запитання для самоконтролю і колоквиуму:

1. Розкрийте відкриття Х.Колумба, А.Веспуччі. Заснування Англією колоній у Північній Америці.
2. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток і політичний устрій Північноамериканських колоній Англії у XVII – першій половині XVIII ст.
3. Охарактеризуйте причини, хід і підсумки війни за незалежність, історичне значення утворення США.
4. Розкрийте зміст конституції США 1787 р.

Опрацюйте терміни: *імпичмент, каукуси, метиси, мулати, сенат, сецесія, скватерство, федерація, штат.*

Запам'ятайте дати :

1492 – відкриття Х. Колумбом Америки

1775 - 1783 – війна Північноамериканських колоній
Англії за незалежність

1776 – декларація незалежності США

1783 – Версальський мир

1787 – прийняття конституції США

Література :

Американские просветители. Избранные произведения.-Т. 1, 2. – М., 1968- 1969.

Аптекер Г.А. Американская революция 1763-1683. – М., 1962.

Аптекер Г.А. История американского народа. – М., 1961.

Болховитинов Н.Н. Становление русско-американских отношений 1775-1815. –М., 1966.

История США. В 4 т. – М., 1987-1991.

Национальные процессы в США. - М., 1973.

Рочестер А. Американский капитализм. 1607-1800.- М., 1950.

Севостьянова Г.Н. Война за независимость и образование США.- М., 1976.

Фурсенко А.А. Американская буржуазная революция XVIII века. - М., 1960.

Фурсенко А.А. Американская революция и образование США.- Л., 1978.

Тема 14. Канада в XVI – XVIII ст.

План :

1. Відкриття і колонізація європейцями північних земель Нового Світу. Винищення корінного населення Північної Америки.
2. Французький період освоєння канадських земель.
3. Англо-французька боротьба за територію Канади у XVII – XVIII ст.
4. Паризький мир 1763 р. і завершення англо-французької боротьби за Канаду.
5. Конституційний акт 1791 р. та утворення Верхньої і Нижньої Канади.

Запитання для самоаналізу і співбесіди :

1. Охарактеризуйте перші поселення на території сучасної Канади.
2. Проаналізуйте французький період колонізації Канади.
3. Розкрийте англо-французьку боротьбу за територію Канади.
4. Дайте характеристику конституційного акту англійського парламенту 1791 року.

Опрацюйте терміни: *Канада, конфедерація, роялісти, федерація.*

Запам'ятайте дати :

- 1605 – перше постійне французьке поселення в Порт-Ройялі
- 1689 - 1713 – перший період англо-французької війни за Канаду

1745 - 1763 – другий період війн і англійське завоювання Канади

1791 – прийняття конституційного акту та утворення Верхньої і Нижньої Канади

Література :

Милейковский А.Г. Канада и англо-американские противоречия.- М., 1958.

Рейерсон С.Б. Основание Канады. Канада с древнейших времен до 1815 г.- М., 1963.

Сороко-Цюпа О.С. История Канады.- М., 1985.

Тишков В.А., Кошелев Л.В. История Канады.- М., 1982.

Тема 15. Латинська Америка в XVI – XVIII ст.

План :

1. Відкриття європейцями земель Південної Америки. Політична карта Латинської Америки на початку XVII ст.

2. Становище Латинської Америки під іноземним пануванням в XVII – XVIII ст. Система експлуатації та пограбування колоній.

3. Початок національно-визвольного руху. Негритянська республіка Пальмарис у Бразилії. Повстання індіців Перу. Визвольна боротьба на о.Гаїті наприкінці XVIII ст.

Запитання для самоаналізу і співбесіди :

1. Проаналізуйте іспанські і португальські завоювання у Латинській Америці XVI – XVII ст.

2. Розкрийте систему експлуатації та пограбування європейцями колоній.

3. Висвітліть початковий етап національно-визвольного руху народів Латинської Америки. Тупак Амару – керівник повстання індіанців Перу. Туссен Лувертьюр – керівник повстання негрів-рабів на о. Гаїті.

Опрацюйте терміни: *конкистадори, креоли, Латинська Америка, неони.*

Запам'ятайте дати :

1630 - 1697 – негритьянська республіка Пальмарис у Бразилії

1780 - 1781 – повстання індіанців Перу

1791 - 1804 – повстання негрів-рабів на о. Гаїті

Література :

Альперович М.С. Испанская Америка в борьбе за независимость. - М., 1971.

Альперович М.С. Образование независимых государств в Латинской Америке. – М., 1966.

Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. История Латинской Америки (С древнейших времен до начала XX века). - М., 1991.

История Латинской Америки. Доколумбова эпоха – 70-е годы XIX века. - М., 1991- 1993.

Очерки истории Аргентины. – М., 1961.

Очерки истории Бразилии. – М., 1962.

Очерки новой и новейшей истории Мексики. – М., 1960.

Очерки истории Чили. – М., 1967.

Ромбу Р. История Бразилии. - М., 1962.

Селиванов В.Н. Латинская Америка: от конкистадоров до независимости. - М., 1984.

Томас А.Б. История Латинской Америки. - М., 1960.

Тема 16. Культура і наука Європи в XVI – XVII ст.

План :

1. Початок і особливості європейської культури Відродження.
2. Поширення мистецтва бароко в Західній Європі.
3. Європейська література, освіта, наука в XVI – XVII ст.

Запитання для самоаналізу і колоквиуму :

1. Дайте характеристику творчості Леонардо да Вінчі, Рафаеля Санті, Мікеланджело Буонарроті, Вечелліо Тиціана.
2. Проаналізуйте образотворче мистецтво, архітектуру європейських країн XVI – XVII ст.
3. Розкрийте європейську літературу, освіту, науку XVI – XVII ст. (Т.Мор, В.Шекспір, Мігель де Сервантес, Ф.Рабле, Д.Бруно, Г.Галілей, Н.Копернік, А.Везалій, Р.Декар, П.Рубенс, Рембрандт ван Рейн, А.Дюрер, Х.Еррера, Д.Веласкес).

Опрацюйте терміни: *бароко, драма, емпіризм, комедія, реалізм, рисорджименто, пейзаж, трагедія.*

Запам'ятайте дати :

- 1452 - 1519 – роки життя Леонардо да Вінчі
- 1471 - 1528 – роки життя Альбрехта Дюрера
- 1475 - 1564 – роки життя Мікеланджело Буонарроті
- 1477 - 1576 – роки життя Вечелліо Тиціана
- 1483 - 1520 – роки життя Рафаеля Санті
- 1547 - 1616 – роки життя Мігеля де Сервантеса
- 1564 - 1616 – роки життя Вільяма Шекспіра
- 1577 - 1640 – роки життя Пітера Пауля Рубенса
- 1599 - 1660 – роки життя Дієго Веласкеса
- 1606 - 1669 – роки життя Рембрандта ван Рейна

Література :

- Альтамира-и-Кревеа Р. История Испании. – М., 1951.
- Брандт. Нидерланды. – М., 1953.
- Всемирная история. – Т.IV. - М., 1958.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Драгунов Г.П. Швейцария : история и современность. – М., 1978.
- Дробков В. На перекрестке дорог, культур, истории. Очерк о Бельгии и Люксембурге. – М., 1989.
- История Италии : В 3 т. - М., 1970-1971.
- История Норвегии. – М., 1980.
- История Швеции. – М., 1974.
- История Франции : В 3 т. – М., 1972-1973.
- Історія світової культури. – К., 1999.
- Эпштейн А.Д. История Германии от позднего средневековья до революции 1848 года. – М., 1961.
- Каптерева Т.П. Искусство Португалии. – М., 1990.
- Кириллин В.А. Страницы истории науки и техники. – М., 1986.

Клинге М. Очерки истории Финляндии. – Хельсинки, 1990.

Очерк истории Германии с древнейших времен до 1918 г. – М., 1959.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Рутенбург В.И. История Рисорджименто : Италия в XVI – XVII вв. – Л., 1980.

Татаринова К.Н. Очерки по истории Англии (1640-1815). – М., 1958.

Другий період (кінець XVIII - початок XX ст.)

Тема 1. Велика французька революція кінця XVIII ст.

План :

1. Причини, початок і перший період революції (14 липня 1789 р.- 10 серпня 1792 р.).
 2. Повстання 10 серпня 1792 р. і встановлення республіки (другий, жирондистський період революції, 10 серпня 1792 р. – 2 червня 1793 р.).
 3. Якобінська диктатура (третій період революції, 2 червня 1793 р. – 27 липня 1794 р.).
 4. Термідоріанський переворот (27 липня 1794 р.).
- Характер і значення Великої французької революції.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Розкрийте боротьбу третього стану в Генеральних штатах, діяльність Установчих зборів, їх законодавство у 1790-1791 рр.
2. Проаналізуйте причини, хід повстання 10 серпня 1792 р. Повалення монархії і захоплення влади жирондистами.
3. Охарактеризуйте діяльність жирондистів. Повстання 31 травня – 2 червня 1793 року.
4. Проаналізуйте діяльність якобінців, причини падіння якобінської диктатури внаслідок термідоріанського перевороту.

Опрацюйте терміни: *Генеральні штати, диктатура, жирондисти, Конвент, кордельєри,*

Національні збори, монтаньяри, муніципалітет, терор, Установчі збори, фельяни, яacobінци.

Запам'ятайте дати :

- 1789 р., 5 травня – скликання Генеральних штатів
1789 р., 14 липня – штурм Бастилії, початок революції
1789 р., серпень – ухвалення Установчими зборами
«Декларації прав людини і громадянина»
1792 р., 10 серпня – повстання у Парижі, арешт короля
1793 р., 21 січня – страта короля Людовіка XVI
1793 р., 31 травня – 2 червня – яacobіньський переворот
1794 р., 27 липня (9 термідора) – термідоріанський
переворот
1796 - 1797рр. - італійський похід Наполеона Бонапарта
1799 – державний переворот. Закінчення революції у
Франції.

Література :

Адо А. Крестьянское движение во Франции во время Великой буржуазной революции конца XVIII века.- М., 1971.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Документы истории Великой французской революции (Сост. А.В. Адо и др.) – М., 1990.

История Франции: В 3 т.- М., 1972-1973.

Кропоткин П.А. Великая французская революция 1789-1793.- М., 1979.

Левандовский А.П. Робесп'ер (1758-1794).- М., 1965.

Манфред А. Великая французская буржуазная революция XVIII в.- М., 1956.

Манфред А. Очерки истории Франции XVIII – XX вв.- М., 1961.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Ревуненков В.Г. Очерки по истории Великой французской революции.- Л., 1989.

Собуль А. Парижские санкюлоты во время якобинской диктатуры.- М., 1966.

Тема 2. Західна Європа в період наполеонівських воєн

План :

1. Франція в роки Консульства й імперії.
2. Англія – організатор антифранцузьких коаліцій.
Континентальна блокада.
3. Габсбурзька імперія і німецькі держави в роки наполеонівських завоювань.
4. Італія під владою наполеонівської Франції.
5. Визвольна війна проти наполеонівської окупації на Піренеях.
6. Наполеонівська навала на Росію та її крах.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Проаналізуйте режим Консульства (1799-1804) у Франції, війни з анти- французькими коаліціями 1805-1811 рр.
2. Розкрийте політику Англії як організатора всіх антифранцузьких коаліцій. Континентальна блокада (1806) та її наслідки для Англії.
3. Проаналізуйте боротьбу німецьких держав проти наполеонівського завоювання.

4. Простежте італійські походи Наполеона, перетворення Італії у залежні від Франції маріонеткові держави.

5. Висвітліть національно-визвольну боротьбу іспанського і португальського народів проти наполеонівського загарбання.

Опрацюйте терміни: *алькабала, анексія, бонапартизм, герилья, камарилья, плебісцит, хунта.*

Запам'ятайте дати :

1799 р., 9 листопада – встановлення у Франції військової диктатури

1805 р., 2 грудня – битва під Аустерліцом

1805 р., 21 жовтня – битва біля Трафальгару

1806 р., 21 листопада – Берлінський декрет Наполеона I про континентальну блокаду Великобританії

1807 р., 7 липня – Тільзйтський мир

1808 – 1814 – національно-визвольна війна в Іспанії

1812 р., 24 червня – вторгнення наполеонівських військ на Росію

1813 р., 16-19 жовтня – битва під Лейпцигом

1815 р., 18 червня – битва під Ватерлоо

Література :

Бескровный Л. Отечественная война 1812 г.- М., 1962.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Из истории освободительной борьбы испанского народа. - М., 1959.

Эпштейн А.Д. История Германии от позднейшего средневековья до революции 1848 г. – М., 1961.

История Польши. Т.1.- М., 1954.

- История Чехословакии. Т.1- М., 1956.
История Франции – М., 1972-1973.
Майский М.И. Испания 1808-1917 гг.- М., 1957.
Освободительная война 1813 года против наполеоновского господства.- М., 1965.
Очерки истории Германии с древнейших времен до 1918 г. – М., 1959
Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.
Пристер Е. Краткая история Австрии. – М., 1952.
Тарле Е.В. Талейран.- М., 1957.
Тарле Е.В. Нашествие Наполеона на Россию. 1812 год. Соч., Т.7.- М., 1959.
Тарле Е.В. Наполеон. Соч., Т.7.- М., 1959.
Тарле Е.В. Континентальная блокада. Соч., Т.3.- М., 1958.
Татаринова К.Н. Очерки по истории Англии 1640-1815. – М., 1958.

Тема 3. Західна Європа в 1815 – 1847 рр.

План:

1. Віденський конгрес та його рішення.
2. Національно-визвольний рух у країнах Західної Європи 20-х років XIX ст.
3. Торговельно-промислове піднесення Англії в 1815-1850 рр. Чартистський рух.
4. Франція в роки реставрації Бурбонів та Липневої монархії (1815-1847).

5. Німеччина в 1815-1847 рр.
6. Австрійська імперія в 1815-1847 рр.
7. Становище італійських держав в 1815-1847 рр.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте основні документи Віденського конгресу.
2. Розкрийте причини, хід, підсумки національно-визвольних і революційних рухів в Іспанії, Португалії, Італії, Греції.
3. Висвітліть причини піднесення економічного розвитку Англії. Розкрийте причини, хід і наслідки чартистського руху.
4. Простежте розвиток капіталізму в Франції.
5. Проаналізуйте соціально-економічне і політичне становище Німеччини, Австрійської імперії, німецьких, італійських держав.

Опрацюйте терміни: *асоціація, карбонарії, кортеси, легітимізм, рипілери, тредюніони, фритредерство, чартизм.*

Запам'ятайте дати:

- 1814 р., вересень – 1815 р., червень – Віденський конгрес
- 1815 – утворення «Священного союзу»
- 1820 - 1823 – буржуазна революція в Іспанії
- 1820 -1821 – буржуазна революція в італійських державах
(Неаполь, Сицилія, П'ємонт)
- 1821 – національно-визвольне повстання в Греції
- 1830 р., 27-29 липня – Липнева революція у Франції
- 1832 – перша парламентська реформа в Англії
- 1834 – повстання ліонських робітників
- 1844 – повстання сілезьких ткачів

1836 - 1848 – чартистський рух в Англії

Література :

Ачади И. История венгерского крепостного крестьянства.- М., 1956.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Зак Л.А. Монархи пртив народов.- М., 1966.

Ерофеев Н.А. Народная эмиграция и классовая борьба в Англии.- М., 1962.

Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии 1815-1917 гг.- М., 1959.

Из истории Германии нового и новейшего времени. Сб. статей.- М., 1958.

История Чехословакии, Т.1.- М., 1956.

Орлик О.В. Россия и Французская революция 1830.- М., 1968.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Пристер Е. Краткая история Австрии.- М., 1952.

Резников А.Б. Первая классовая борьба пролетариата. Англия 1842 года. – М., 1970.

Тарле Е.В. Рабочий класс во Франции в первые времена машинного производства. - Соч., Т. 6.- М., 1959.

Черняк Е.Б. Демократическое движение в Англии 1816-1820 гг.- М., 1957.

**Тема 4. Революції 1848 – 1849 рр.
у країнах Західної Європи.**

План :

1. Революція 1848 – 1849 рр. у Франції.
2. Революція 1848 – 1849 рр. у Німеччині.

3. Революція 1848 – 1849 років у багатонаціональній Австрійській імперії.

4. Революція 1848 – 1849 рр. в Італії.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Розкрийте причини і завдання революційних подій під назвою «Весна народів» у Європі.

2. Простежте хід революційних подій у Франції.

3. Проаналізуйте причини, завдання і підсумки революції в Німеччині.

4. Визначте основні завдання революції в Австрійській імперії, її хід і підсумки.

5. Розкрийте особливості і хід революційних подій в Італії.

Теми для написання рефератів :

1. Революція 1848 – 1849 рр. у Франції.

2. Революція 1848 – 1849 рр. у Німеччині.

3. Революція 1848 – 1849 рр. у багатонаціональній Австрійській імперії.

4. Революція 1848 – 1849 рр. в Італії.

5. Революція 1848 – 1849 рр. у Галичині.

Опрацюйте терміни: *австро-чехи, буржуазно-демократична революція, луїбланівщина.*

Запам'ятайте дати :

1848 р., 25 лютого – створення Другої республіки у Франції

1848 р., січень – початок революції на півдні Італії

1848 р., березень – початок революції в Німеччині

1848 р., березень – початок революції в Австро-Угорщині

1848 р., 12-17 червня – народне повстання у Празі
1848 р. – скасування панщини в Австрійській імперії
1849 р., січень – створення Римської республіки
1849 р., березень – прийняття імперської конституції
в Пруссії
1849 р., березень – проголошення імперської
конституції в Австрії
1849 р., квітень-серпень – війна за незалежність
Угорщини
1852 р., 2 грудня – утворення Другої імперії у Франції

Література :

Авербух Р.А. Революция и национально-освободительная борьба в Венгрии. 1848-1849 гг.- М., 1965.

Авербух Р.А. Революция в Австрии (1848-1849 гг.).- М., 1970.

Гарибальди Д. Мемуары.- М., 1966.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Застенкер Н.Е. Революция 1848 г. во Франции.- М., 1948.

Молок А.И. Июньские дни 1848 г. в Париже.- М., 1948.

Революции 1848-1849 гг. Т. 1-2. Под ред. Ф.В. Потемкина и А. И. Молока.- М., 1952.

Кан С.Б. Революция 1848 г. в Австрии и Германии.- М., 1948.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Степанова Е.А. и Левиова С.З. Борьба за единую демократическую Германию в период революции 1848-1849 годов.- М., 1955.

Удальцов И.И. Очерки по истории национально-политической борьбы в Чехии в 1848 г.- М., 1951.

Тема 5. Англія в середині XIX – на початку XX ст.

План :

1. Англія – «майстерня світу», «класична країна капіталізму».
2. Причини сповільненого економічного розвитку Англії в останній третині XIX – на початку XX ст. Втрата промислової гегемонії в Європі.
3. Політичний устрій. Формування партійної системи.
4. Зовнішня політика. Колоніальні загарбання.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте економічний розвиток Англії на середину XIX ст.
2. Розкрийте причини втрати Англією промислової гегемонії в Європі.
3. Охарактеризуйте внутрішньополітичне становище. Виникнення лейбористської партії.
4. Визначте основні напрями зовнішньої політики. Простежте участь Англії в остаточному колоніальному поділі світу. Висвітліть англо-бурську війну 1899 – 1902 рр. Ірландське питання.

Опрацюйте терміни: *Антанта, блискача ізоляція, бури, гомруль, інвестиції, «майстерня світу», тредюніони, фрітредерство.*

Запам'ятайте дати :

- 1882 – загарбання Єгипту
- 1884 – третя парламентська реформа
- 1898 – Фашодський конфлікт
- 1899 – 1902 – англо-бурська війна
- 1904 – англо-французька угода (Антанта)

- 1906 – утворення лейбористської партії
1907 – англо-російська угода
1911 – прийняття закону про реформу палати лордів

Література :

Айзенштат М.П., Гелла Т.Н. Английские партии и колониальная империя Великобритании в XIX веке.- М., 1999.

Бондаревский Г.Л. Английская политика и международные отношения в бассейне Персидского залива (конец XIX - начало XX в.).- М., 1968.

Виноградов В.Н. У истоков лейбористской партии (1889-1900).- М., 1965.

Виноградов В.Н. Британский лев на Босфоре.- М., 1991.

Грудзинский В.В. На повороте судьбы: Великая Британия и имперский феодализм.- Челябинск, 1996.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Ерофеев Н.А. Очерки по истории Англии. 1815-1917 гг.- М., 1959.

Калпаков А.Д. Ирландия на путях к революции. 1900-1918.- М., 1973.

Мадор Ю.П. Подъем рабочего движения в Англии в 1910-1913 гг.- М., 1966.

Мирошников А.В. Великобритания от Георга I до королевы Виктории (1714-1901 гг.).- Воронеж, 1998.

Кулагина Л.М. Экспансия английского империализма в Иране в конце XIX – начала XX в.- М., 1981.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Парфенов И.Д. Колониальная экспансия Великобритании в последней трети XIX века.- М., 1991.

Ротштейн Ф.А. Захват и закабаление Египта. - М., 1959.

Туполева Л.Ф. Социалистическое движение в Англии в 80-е годы XIX века. – М., 1973.

Шпоро О.Б. Захват Кипра Англией.- М., 1974.

Хатт. Английское профсоюзное движение (краткая история).- М., 1954.

Тема 6. Франція в середині XIX – на початку XX ст.

План:

1. Франція у період Другої імперії (1852-1870).
2. Франко-пруська війна. Паризька комуна.
3. Соціально-економічне становище і політичний устрій Франції в роки Третьої республіки.
4. Зовнішня політика і колоніальні загарбання.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток і політичний устрій Франції в роки Другої імперії.
2. Розкрийте причини, хід і підсумки франко-пруської війни.
3. Охарактеризуйте становище Франції в роки Третьої республіки. Дайте аналіз конституції 1875 р. Проаналізуйте внутрішнє становище країни.
4. Визначте основні напрями зовнішньої політики Франції в останній третині XIX – на початку XX ст.

Опрацюйте терміни: афера, бонапартизм, буланжизм, корупція, парцелярне господарство, прелімінарий, протекторат, рантьє.

Запам'ятайте дати :

- 1852-1870 – Друга імперія у Франції
- 1870 р., 19 липня – 1871 р., 10 травня – франко-прусска війна
- 1870 р., 4 вересня – проголошення Третьої республіки у Франції
- 1871 р., 18 березня-29 травня – Паризька комуна
- 1875 – прийняття конституції Третьої республіки
- 1898 – Фашодський конфлікт
- 1907 – франко-російський договір (завершення утворення Антанти)
- 1905-1906, 1911 – Марокканські кризи

Література :

- Антюхина – Московченко В.И. Третья республика во Франции. 1870-1918. – М., 1986.
- Борисов Ю.В. Русско-французские отношения после Франкфуртского мира (1871-1875 гг.). – М., 1951.
- Грюнвальд К. Франко-русские союзы.- М., 1968.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Дементьев Ю.П. Политика Франции в Камбодже и Лаосе. 1852-1907. – М., 1960.
- Дементьев Ю.П. Политика Франции в Индокитае и образование Индокитайского союза (1859-1907). – М., 1975.
- Желубовская Э.А. Крушение Второй империи и возникновение Третьей республики во Франции. – М., 1956.
- Коряков В.П. Политика Франции в Китае в конце XIX в.- М., 1985.
- Манфред А.З. Внешняя политика Франции 1871-1891 гг.- М., 1952.

Макаренкова Е.М. Поль Лафарг и французское рабочее движение во второй половине XIX века. – М., 1985.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Розенталь Е.М. Дипломатическая история русско-французского союза в начале XX века.- М., 1960.

Тема 7. Німеччина в середині XIX – на початку XX ст.

План :

1. Об'єднання Німеччини.
2. Франко-пруська війна. Проголошення утворення Німецької імперії.
3. Соціально-економічний розвиток і політичний устрій Німеччини в останній третині XIX – на початку XX ст.
4. Посилення прусько-німецького мілітаризму. Зовнішня політика. Підготовка до війни.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Дайте характеристику процесу об'єднання Німеччини. Розкрийте хід франко-пруської війни і акт проголошення Німецької імперії.
2. Проаналізуйте причини швидкого економічного розвитку Німеччини в останній третині XIX – на початку XX ст.
3. Розкрийте внутрішнє становище Німеччини на рубежі XIX-XX ст. Дайте перелік політичних партій. Охарактеризуйте робітничий і соціалістичний рух.

4. Визначте основні напрями зовнішньої політики Німеччини та підготовку до війни за перерозподіл уже поділеного світу.

Опрацюйте терміни: *гросбауер, кайзер, превентивна війна, рейхсканцлер, рейхстаг, сенат, шовінізм, юнкерство.*

Запам'ятайте дати :

- 1866 – австро-пруссська війна
- 1871 р., 18 січня – проголошення утворення Німецької імперії
- 1871 – прийняття імперської конституції
- 1878-1890 – дія «виняткового закону» проти соціалістів
- 1879 – підписання військово-політичного союзу Німеччини і Австро-Угорщини
- 1893 – утворення Пангерманського союзу

Література :

Аветян А.С. Русско-германские дипломатические отношения накануне Первой мировой войны. 1910-1914.- М., 1985.

Айзин Б.А. Подъем рабочего движения в Германии в начале XX века (1903-1906).- М., 1954.

Астафьев И.И. Русско-германские дипломатические отношения. 1905-1911 гг. – М., 1972.

Ерусалимский А.С. Бисмарк. Дипломатия и милитаризм.- М., 1968.

История германского колониализма в Африке /пер. с нем.- М., 1983.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Оболенская С.В. Политика Бисмарка и борьба партий в Германии в конце 70-х годов XIX в. – М., 1992.

Овчаренко Н.Е. Германская социал-демократия на рубеже веков (Идейно-политическая эволюция СДПГ в период империализма).- М., 1975.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Туполев Б.М. Германский империализм в борьбе за “место под Солнцем”. Германская экспансия на Ближнем Востоке, в Восточной Африке, в районе Индийского океана в конце XIX – начале XX в.- М., 1970.

Туполев Б.М. Экспансия германского империализма в конце XIX – начале XX в.- М., 1970.

Хальгартен Г. Империализм до 1914 года. Социологические исследования германской внешней политики до Первой мировой войны /Пер. с нем. – М., 1961.

Цфасман А.Б. Буржуазные партии и рабочее движение в Германии. 1900-1914. – Челябинск, 1975.

Чубинский В.В. Бисмарк. Биография. - СПб., 1997.

Тема 8. Австро-Угорщина в середині XIX – на початку XX ст.

План :

1. Утворення Австро-Угорщини.
2. Соціально-економічне становище Австро-Угорщини в останній третині XIX – на початку XX ст.
3. Внутрішня політика і становище народних мас.
4. Зовнішня політика.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте державний устрій Австро-Угорщини за конституцією 1867 р.
2. Розкрийте соціально-економічний розвиток австро-угорських земель в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.
3. Охарактеризуйте внутрішнє становище в імперії. Розкрийте національне питання. Проаналізуйте становище в Галичині.
4. Визначте основні напрями зовнішньої політики. Східна криза (1875), утворення Троїстого союзу (1882), Боснійська криза (1908).

Теми для написання рефератів:

1. Державний устрій Австро-Угорщини за конституцією 1867 р.
2. Боснійська криза 1908 р.
3. Становище Східної Галичини у складі Австро-Угорщини в останній третині ХІХ – на поч. ХХ ст.
4. Національне питання в Австро-Угорській імперії в останній третині ХІХ – на поч. ХХ ст.

Опрацюйте терміни: *дуалістична монархія, рейхсрат, Транслейтанія, Ціслейтанія.*

Запам'ятайте дати :

- 1867 – утворення Австро-Угорщини
- 1875 – Східна криза
- 1878 – окупація Боснії і Герцоговини
- 1908 – анексія Боснії і Герцоговини
- 1914 р., 28 червня – вбивство Гаврилом Принципом Франца Фердинанда

Література :

Виноградов К.Б. Боснийский кризис 1908-1909 гг.- пролог Первой мировой войны.- Л., 1964.

Галкин И.С. Австро-Венгрия и Италия в 1870-1914 гг.- М., 1952.

Исламов Т.М. Политическая борьба в Венгрии накануне Первой мировой войны. 1906-1914.- М., 1972.

История Венгрии. - М., 1972.

История Румынии. 1848-1918.- М., 1971.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Краткая история Венгрии. - М., 1991.

Краткая история Румынии. - М., 1987.

Краткая история Чехословакии с древнейших времен до наших дней.- М., 1987.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Писарев Ю.А. Сербия и Черногория в Первой мировой войне.- М., 1968.

Пристер Е. Краткая история Австрии.- М., 1952.

Трайнин И.П. Национальные противоречия в Австро-Венгрии и ее распад. – М.- Л., 1974.

Тема 9. Італія в середині ХІХ – на початку ХХ ст.

План :

1. Італія в період об'єднання.
2. Соціально-економічний розвиток Італії в останній третині ХІХ –на початку ХХ ст.
3. Внутрішньополітичне становище.
4. Зовнішня політика. Італо-турецька війна (1911-1912).

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Розкрийте боротьбу італійського народу за об'єднання у єдину державу (50-60 роки XIX ст.).
2. Проаналізуйте особливості економічного становища Італії в останній третині XIX – на початку XX ст.
3. Охарактеризуйте політичний устрій Італії після її остаточного об'єднання.
4. Дайте аналіз внутрішнього становища Італії. Розкрийте роль Ватикану в житті країни.
5. Визначте основні напрями зовнішньої політики, причини приєднання Італії до Троїстого союзу. Італо-турецька війна 1911 – 1912 рр.

Опрацюйте терміни: *Ватикан, латифундія, протекціонізм, ризорджименто, фаши.*

Запам'ятайте дати :

- 1859 – франко-італо-австрійська війна
- 1870 р., 20 вересня – остаточне національне об'єднання Італії
- 1882 – вступ Італії до Троїстого союзу
- 1911, 29 вересня – 1912 р., 18 жовтня – італо-турецька війна

Література :

- Гарібальди Д. Мемуари.- М., 1966.
- История Италии. - М., 1970.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Канделоро Д. Профсоюзное движение в Италии. Итальянское крестьянство в борьбе за демократию.- М., 1949.
- Кирова К.Э. Жизнь Джузеппе Мадзини (1805-1872).- М., 1981.

Ковальская М.И. Италия в борьбе за национальную независимость и единство. – М., 1981.

Лурье А. Гарибальди (1807-1882).- М., 1957.

Мизиано К.Ф. Некоторые проблемы истории воссоединения Италии.- М., 1955.

Невлер В.Е. Демократические силы в борьбе за объединение Италии. 1831-1860. - М., 1982.

Объединение Италии. 100 лет борьбы за независимость и демократию.- М., 1963.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Серени Э. Аграрный вопрос в Италии. Итальянское крестьянство в борьбе за демократию.- М., 1949.

Серени Э. Развитие капитализма в итальянской деревне (1860-1900).- М., 1951.

Серова О.В. Горчаков, Кавур и объединение Италии.- М., 1997.

Яхимович З.П. Итало-турецкая война 1911-1912 гг.- М., 1967.

Тема 10. Іспанія і Португалія в середині ХІХ – початку ХХ ст.

План :

1. Революційні війни в Іспанії середини ХІХ ст.
2. Соціально-економічний розвиток і політичний устрій Іспанії в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.
3. Основні напрями зовнішньої політики. Іспано-американська війна 1898 р.
4. Португалія в другій половині ХІХ – поч. ХХ ст. Революція 1910 р.

5. Португалія напередодні Першої світової війни.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Розкрийте причини, хід і наслідки карлістських війн.

2. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток і політичний устрій Іспанії в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.

3. Дайте характеристику зовнішньої політики. Розкрийте причини, хід і підсумки іспано-американської війни 1898 р.

4. Висвітліть соціально-економічне становище, політичний устрій Португалії у другій половині ХІХ – на поч. ХХ ст. Проаналізуйте причини, хід і наслідки революції 1910 р.

Опрацюйте терміни: *гранди, карбонарії, кортеси, реженерадуш, федерація.*

Запам'ятайте дати :

1885 – пактель – Падро

1898 р., 25 квітня -10 грудня – іспано-американська війна

1910 – революція в Португалії і проголошення республіки

1911 – прийняття конституції в Португалії

Література :

Россия и Испания: Документы и материалы. 1667-1917. - М., 1991.

Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.

Из истории освободительной борьбы испанского народа. - М., 1959.

Испания и Португалия. - М., 1995.

Каптерева Т.П. Искусство Португалии. - М., 1990.

Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.

Майский И.М. Испания 1808-1917: Исторический очерк.- М., 1957.

Слезкин Л.Ю. Испано-американская война 1898 года.- М., 1956.

Суховерхов В.В. Испанская революция 1854-1856 гг.- М., 1987.

Тема 11. США в першій половині і середині ХІХ ст. Друга громадянська війна (1861-1865).

План :

1. Найважливіші риси капіталістичного розвитку США в першій половині ХІХ ст.
2. Територіальне розширення США. Колонізація Заходу. Міссурійський компроміс.
3. Внутрішня політика. Утворення політичних партій.
4. Причини, хід і підсумки Другої громадянської війни (1861-1865).

Запитання для самоконтролю і колоквиуму:

1. Охарактеризуйте найважливіші риси капіталістичного розвитку США та їх особливості.
2. Розкрийте основні напрями територіального розширення США, боротьбу проти поширення рабства у новоутворених штатах.
3. Висвітліть процес утворення партійної системи, виникнення демократичної і республіканської партій.

4. Проаналізуйте причини, хід, періодизацію і підсумки Другої громадянської війни.

Опрацюйте терміни: *аболіціоністи, гомстед-акт, доктрина, експансія, конфедерація, федерація, фермерський шлях розвитку.*

Запам'ятайте дати :

- 1820 – Міссурійський компроміс
- 1823 – прийняття «доктрини Монро»
- 1828 – утворення демократичної партії
- 1854 – утворення республіканської партії
- 1859 – повстання Джона Брауна
- 1861-1865 – Друга Громадянська війна у США
- 1861 – скасування рабства
- 1865 – вбивство президента А.Лінкольна

Література :

Аллен Дж.С. Реконструкція: Битва за демократію в США. 1865-1875.- М., 1963.

Болховитинов Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. – М., 1980.

Болховитинов Н.Н. Русско-американские отношения и продажа Аляски. 1834-1867.- М., 1990.

Богина Ш.А. Иммиграция в США накануне и в период Гражданской войны (1850-1865 гг.).- М., 1965.

Бурин С.Н. На полях сражений Гражданской войны в США.- М., 1988.

Ефимов А.В. США. Пути развития капитализма: Доимпериалистический период.- М., 1969.

Захарова М.Н. Народное движение США против рабства: 1831-1860.- М., 1965.

Иванов Р.Ф. Авраам Линкольн и Гражданская война в США.- М., 1964.

Иванов Р.Ф. Гражданская война в США (1861-1865).- М., 1960.

История США: В 4 т.- М., 1983-1987.

Куропятник Г.П. Вторая Американская революция.- М., 1961.

Манькин А.С. История двухпартийной системы США (1789-1980).- М., 1981.

Супоницкая И.М. Анатомия американского Юга: свобода и рабство.- М., 1998.

Шпотов Б.М. Промышленный переворот в США. - М., 1991.

Тема 12. США в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.

План :

1. Соціально-економічний розвиток США в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.
2. Внутрішньополітичне становище. Системи двох партій.
3. Основні напрями зовнішньої політики. Іспано-американська війна 1898 р.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Розкрийте основні причини бурхливого економічного розвитку США на рубежі ХІХ – ХХ ст.
2. Проаналізуйте внутрішнє становище, розвиток і утвердження демократії в країні.

3. Охарактеризуйте основні напрями зовнішньої політики. Висвітліть причини, хід і підсумки іспано-американської війни 1898 р.

Опрацюйте терміни: *альянс, гомстед-акт, грінбекери, грейнджері, дискримінація, олігархія, популізм, сегрегація.*

Запам'ятайте дати :

- 1889 – перша Панамериканська конференція
- 1890 – антитрестівський закон Шермана
- 1898 – іспано-американська війна
- 1901 – вбивство президента Мак-Кінлі

Література :

Аллен Дж.С. Реконструкція: Битва за демократію в США. 1865-1875.- М., 1963.

Белявская И.А. Буржуазный реформизм в США (1900-1914).- М., 1968.

Белявская И.А. Теодор Рузвельт и общественно-политическая жизнь США. – М., 1978.

Богина Ш.А. Иммигрантское население США. 1865-1900.- Л., 1976.

Бродский Р.М. Дальневосточная политика США накануне Первой мировой войны.- М., 1986.

Гершов З.М. Вудро Вильсон.- М., 1983.

Внешняя политика США в последней трети XIX в./Под ред. В.К. Фураева. – Л., 1991.

Дементьев И.П. Идейная борьба в США по вопросам экспансии.- М, 1973.

Зубок Л.И. Экспансионистская политика США в эпоху империализма.- М., 1969.

Иванов Р.Ф. Борьба негров за землю и свободу на юге США (1865-1877).- М., 1958.

История США: /Под ред. Г.Н. Севостьянова: В 4 т.- М., 1985. Т.2.

Куропятник Г.П. Захват Гавайских островов США.- М., 1958.

Куропятник Г.П. Фермерское движение в США: От грейнджеров к Народной партии. 1867-1896.- М, 1971.

Манькин А.С. История двухпартийной системы США (1789-1980).- М., 1981.

Москаленко А.П. Пуэрто-Рико и США.- М., 1974.

Мурадян А.А. Американские миссионеры в странах Дальнего Востока, Юго-Восточной Азии и Океании в XIX в. - М., 1971.

Мустов К.С. Освободительная война на Кубе (1895-1898) и политика США. - М., 1970.

Носков В.В. Институты власти и внешняя политика США (1901-1913).- СПб., 1993.

Супоницкая Н.М. Монополии и антимонополистическое движение в США конца XIX века.- М, 1991.

Тема 13. Канада у XIX – початок XX ст.

План :

1. Загострення суперечностей між Канадою і Англією на початку XIX ст.
2. Національно-визвольна війна 1837-1838 рр. Завоювання самоуправління.
3. Утворення Канадської конфедерації.

4. Соціально-економічний розвиток у другій половині XIX – на початку XX ст.

5. Формування національної політики в останній третині XIX ст.

6. Канада на початку XX ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди :

1. Проаналізуйте боротьбу канадців за своє національне визволення з під англійського панування у 30-х роках XIX ст. та завоювання самоуправління.

2. Розкрийте суть політичних реформ середини XIX ст. та значення утворення Канадської конфедерації.

3. Простежте соціально-економічний розвиток країни у другій половині XIX – на початку XX ст.

4. Охарактеризуйте розвиток національної канадської консолідації, рух «Канада перш за все».

Опрацюйте терміни: *англосакси, домініон, конфедерація, протекціонізм, фритредерство.*

Запам'ятайте дати :

1837 - 1838 – національно-визвольна війна

1864 - 1873 – утворення Канадської конфедерації

1867 – Канада стає домініоном Англії

1868 – виникнення руху «Канада перш за все»

1891 – прибуття в Канаду перших українців з Галичини

1910 – останні англійські війська покинули Канаду

Література :

Милейковский А.Г. Канада и англо-американские противоречия. – М., 1958

Сороко-Цюпа О.С. История Канады. – М., 1985.

Тишков В.А., Кошелев Л.И. История Канады. – М., 1982.

Тема 14. Латинська Америка у ХІХ - поч. ХХ ст.

План :

1. Війна за незалежність в Латинській Америці (1810-1826). Утворення незалежних держав.
2. Країни Латинської Америки після війни за незалежність (20-60 роки ХІХ ст.).
3. Боротьба латиноамериканських народів проти експансії іноземних держав.
4. Загальна характеристика соціально-економічного і політичного розвитку країн Латинської Америки в останній третині ХІХ – на поч. ХХ ст.

Запитання для самоконтролю і співбесіди:

1. Проаналізуйте перший і другий періоди війни за незалежність в Латинській Америці.
2. Розкрийте основні риси розвитку незалежних латиноамериканських держав у середині ХІХ ст.
3. Дайте характеристику соціально-економічного розвитку, політичного устрою латиноамериканських країн у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
4. Охарактеризуйте боротьбу латиноамериканських країн проти експансії іноземних держав.

Опрацюйте терміни: *креоли, Латинська Америка, метиси, мулати, олігархія, неони, хунта.*

Запам'ятайте дати :

1810-1815 – перший період війни за незалежність іспанських колоній в Америці

1815-1826 – другий період війни за незалежність іспанських колоній в Америці

1879-1884 – Тихоокеанська війна

1910 – утворення Панамериканського союзу

1910-1917 – Мексиканська революція

1904-1914 – будівництво Панамського каналу

Література :

Альперович М.С., Слезкин Л.Ю. Новая история Латинской Америки. - М., 1970.

Альперович М.С., Руденко Б. Мексиканская революция 1910-1917 гг. и политика США.- М, 1958.

Зорина А.М. Из героического прошлого кубинского народа.- М., 1961.

Зубок Л.И. Империалистическая политика США в странах карибского бассейна. 1900-1939.- М., 1966.

Ермолаев В. Героическая эпопея народа (к столетию годовщины войны за независимость Кубы) .- М., 1966.

История Латинской Америки. 70-е годы XIX века – 1918 г. - М, 1993.

Лавров Н.М. Мексиканская революция 1910-1917 гг.- М.,1972.

Марчук Н.Н. Буржуазные преобразования второй половины XIX в. в странах Латинской Америки.- М., 1990.

Марчук Н.Н. Становление национальных государств в Латинской Америке.-М., 1989.

Очерки истории Аргентины. - М., 1961.

Очерки истории Бразилии. - М., 1962.

Очерки новой и новейшей истории Мексики.- М., 1960.

Очерки истории Чили. - М., 1967.

Тема 15. Культура країн Європи і Америки ХІХ – поч. ХХ ст.

План :

1. Розвиток природничих і технічних наук.
2. Суспільнознавчі науки.
3. Основні течії в літературі.
4. Архітектура, образотворче, музичне мистецтво.

Запитання для самоконтролю і колоквиуму:

1. Розкрийте досягнення науки і техніки кінця ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.
2. Проаналізуйте переворот у природознавстві, розвиток біологічних наук, нові досягнення техніки у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
3. Дайте характеристику розвитку суспільнознавчих наук у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
4. Визначте основні течії в літературі ХІХ – поч. ХХ ст.
5. Проаналізуйте досягнення в архітектурі, образотворчому і музичному мистецтві ХІХ – поч. ХХ ст.

Опрацюйте терміни: *бароко, імпресіонізм, класицизм, натуралізм, модернізм, постімпресіонізм, романтизм, реалізм, символізм.*

Запам'ятайте дати :

- 1784 – створення парової машини Уатта
- 1807 – створення Фултоном першого пароплава
- 1859 – видання книги Ч.Дарвіна «Походження видів»
- 1876 – винайдення телефону А.Беллом
- 1903 – створення братами Райт першого літака з двигуном внутрішнього згорання
- 1905 – висунення А.Ейнштейном теорії відносності

Література :

- Бернал Д. Наука и история общества. – М., 1955.
- Вехи. Из глубины. – М., 1991.
- Всемирная история. – Т. VI. – М., 1959.
- Девіс Н. Європа: Історія. – К., 2008.
- Жизнь науки. Антология вступления к классике естествознания. – М., 1973.
- Замаровский В. Их величество пирамиды. – М., 1973.
- Історія світової культури. – К., 1999.
- Новая история стран Европы и Америки / Под ред. И.М.Кривогуза. – М., 2005.
- Панкова Є.В. Історія Європи. – К., 2007.
- Эйнштейн А., Инфельд Л. Эволюция и физика. – М., 1966.

ДОДАТКИ

1. Перелік підручників з курсу « Історія країн Західної Європи і Америки кінця XV – початку XX ст. »

История средних веков / Под ред. С.П.Карпова. Т.2.– М., 1999.

История средних веков / Под ред. Н.Ф. Колесниченко. – М., 1980.

Нова історія: Навч. посіб. Ч.1. (1640-1870) /За ред. Нарочницького О.Л. – К., 1975.

Новая история: Учебник для пед. ин-тов. (1871-1917) /Под ред. Овчаренко Н.Е. – М., 1978.

Новая история: Учебник для пед. ин-тов. Ч.1. (1640-1870) /Под ред. Нарочницького А.Л.– 3-е изд., испр. и доп. – М., 1978.

Новая история стран Европы и Америки: Первый период /Отв. ред. Адо А.В. - М., 1986.

Нова історія : Навч. посіб. Ч.2. (1640-1870) /За ред. Овчаренка М.Ю. – К., 1979.

Новая история (1871-1917). Учебник для студентов /Под ред. Овчаренко Н.Е. – 2-е изд., дораб. – М., 1984.

Новая история: Второй период: Учеб. пособие /Под. ред. Юровской Е.Е., Кривогуза И.М.- 2-е изд., перераб. и доп. – М., 1984.

Новая история стран Европы и Америки: Учеб. пособие /Под. ред. Кривогуза И.М.- 5-е изд., стереотип. и доп. – М., 2005.

Новая история стран Европы и Америки: Учеб. для вузов /Под. ред. Кривогуза И.М.- 3-е изд., испр. – М., 2003.

Новая история стран Европы и Америки: Первый период / Под. ред. Юровской Е.Е., Кривогуза И.М. – М., 1997.

Новая история стран Европы и Америки: Первый период / Под. ред. Юровской Е.Е., Кривогуза И.М. – М., 1998.

Новая история стран Европы и Америки: Второй период / Под. ред. Юровской Е.Е., Кривогуза И.М. – М., 1998.

Новая история(1640-1870). Учебник для пед. ин-тов / Под ред. Нарочницкого А.Л. – М., 1986.

Новая история. Первый период: учеб. пособ /Под ред. Юровской Е.Е. и др. – 2-е изд., испр. и доп.- М., 1983.

Новая история 1870-1918 гг. /Под ред. Галкина И.С., Хвостова В.М. – 2-е изд., испр. и доп.- М., 1973.

Новая история (первый период): Учеб. пособ./Под ред. Юровской Е.Е., Полтавского М.А. - М., 1972.

Семенов В.Ф. Історія середніх віків. – К., 1975.

Сказкин С.Д. История средних веков. – М., 1977.

2. Хрестоматії

Хрестоматия по истории средних веков. – М., 1950.

Хрестоматия по новой истории : Т.1. – М., 1963.

Хрестоматия по новой истории : Т.2. – М., 1965.

Хрестоматія з нової історії : Т.1. – К., 1972.

Хрестоматія з нової історії : Т.2. – К., 1972.

3. Перелік виданих методичних рекомендацій для проведення модулів і семінарських занять

Борчук С.М., Іванцев І.Д. Плани семінарських занять з нової історії країн Європи і Америки. Частина перша (1640-1870 рр.). – Івано-Франківськ, 2006.

Борчук С.М., Іванцев І.Д. Плани семінарських занять з нової історії країн Європи і Америки. Частина друга (1871-1918 рр.). – Івано-Франківськ, 2007.

Жерноклеєв О.С., Іванцев І.Д. Плани семінарських занять з нової історії країн Європи і Америки (кінець XV-початок XX ст.). – Івано-Франківськ, 2008.

Жерноклеєв О.С., Іванцев І.Д. Нова історія країн Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.). Тестові завдання для студентів спеціальності “Історія”. – Івано-Франківськ, 2008.

4.Перелік карт, наявних на кафедрі всесвітньої історії

1. Великі географічні відкриття.
2. Європа на початок нового часу.
3. Війна за незалежність. Утворення США (1775-1783).
4. Французька буржуазна революція 1789-1794 рр.
5. Європа в 1794 - 1799 рр.
6. Європа в 1799 - 1815 рр.
7. Європа в 1815 - 1849 рр.
8. Європа в 50-60-х рр. XIX ст.
9. Громадянська війна у США 1861-1865 рр.
10. Європа в 1870 - 1914 рр.
11. Колоніальні загарбання з 1789 по 1876 р.
12. Балканський півострів у XIX (до 1878 р.)
13. Балканський півострів у 1878-1914 рр.
14. США наприкінці XIX – початку XX ст.

5. Програмові вимоги до курсу.

1. Предмет і завдання курсу історії країн Західної Європи і Америки (кінець XV – початок XX ст.).
2. Великі географічні відкриття кінця XV - початку XVII ст.
3. Початок реформації в Європі. Мартін Лютер, Томас Мюнцер.
4. Селянська війна в Німеччині.
5. Поширення реформаційних ідей в Європі. Лютеранство. Кальвінізм.
6. Контрреформація.
7. Нідерландська революція.
8. Франція у XVI ст.
9. Відновлення і зміцнення французького абсолютизму в XVII ст.
10. Англія в XVI - на початку XVII ст.
11. Міжнародні відносини у першій половині XVII ст. Тридцятилітня війна.
12. Культура і наука країн Європи в XVI XVII ст.
13. Соціально-економічне і політичне становище Англії напередодні революції середини XVII ст.
14. Початок англійської буржуазної революції. Довгий парламент, його соціальний склад та політика . Велика ремонстрація.
15. Громадянські війни в Англії. О. Кромвель. Боротьба левелерів і дигерів за поглиблення революції. Реставрація Стюартів.
16. Північноамериканська революція XVIII ст. «Декларація незалежності».
17. Конституція США 1787 р.
18. Англо-французька боротьба за Канаду. Національно-визвольна війна канадського народу. Утворення Канадської конфедерації.

19. Початок промислового перевороту в Англії та його соціальні наслідки.
20. Культура і наука країн Європи у XVII ст.
21. Велика французька революція кінця XVIII ст.
22. Соціально-економічний розвиток Франції і внутрішня політика в період Консульства і Першої імперії.
23. Наполеонівські війни: італійські походи; єгипетський похід; війни Наполеона з країнами Європи кінця XVIII - поч. XIX ст; війна з Росією 1812 р; битва під Лейпцигом. Ватерлоо.
24. Боротьба народів Піренейського півострова проти наполеонівського поневолення.
25. Віденський конгрес 1814-1815 рр.
26. Франція в 1815-1847 рр.
27. Англія в 1815-1850 рр. Чартистський рух.
28. Революційні рухи у країнах Європи в 20-30 роки XIX ст.
29. Революція 1848-1849 рр. у Франції.
30. Революція 1848-1849 рр. у Німеччині
31. Революція 1848-1849 рр. в Угорщині.
32. Революція 1848-1849 рр. в Австрії.
33. Революція 1848-1849 рр. в Італії.
34. Галичина в період революції 1848-1849 рр.
35. Об'єднання Німеччини.
36. Об'єднання Італії, його етапи. Д. Гарібальді.
37. Парламентські реформи в Англії у XIX ст.
38. Австрійська імперія в 50-60-х роках XIX ст. і утворення Австро-Угорщини.
39. Друга громадянська війна в США (1861-1865). Наслідки та її значення.
40. Національно-визвольні революції початку XIX ст. в Латинській Америці, їх наслідки.

41. Франко-пруссська війна (1870-1871). Франкфуртський мир.
42. Причини і характер революції 18 березня 1871 року у Франції. Паризька комуна.
43. Проголошення німецької імперії. Соціально-економічний розвиток в кінці XIX – на початку XX ст.
44. Внутрішня політика Німеччини на рубежі XIX -XX ст.
45. Робітничий рух в Німеччині в останній третині XIX – на поч. XX ст.
46. Колоніальна агресія Німеччини в останній третині XIX – на початку XX ст.
47. Соціально-економічний розвиток Англії в кінці XIX – на початку XX ст.
48. Зовнішня політика Англії в останній третині XIX – на початку XX ст.
49. Англо-бурська війна.
50. Соціально-економічний розвиток Франції в останній третині XIX – на початку XX ст.
51. Зовнішня політика Франції в останній третині XIX – на початку XX ст.
52. Соціально-економічний розвиток США в кінці XIX – на початку XX ст.
53. Система двох буржуазних партій у США.
54. Зовнішня політика США в останній третині XIX – на початку XX ст.
55. Іспано-американська війна.
56. Соціально-економічний розвиток Австро-Угорщини в 70-90 роках XIX – на початку XX ст.
57. Робітничий рух в Австро-Угорщині в останній третині XIX – на початку XX ст.

58. Зовнішня політика Австро-Угорщини в останній третині XIX – на початку XX ст.
59. Соціально-економічний розвиток і політичний устрій Італії в останній третині XIX – на початку XX ст.
60. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX – на початку XX ст.
61. Діяльність Другого Інтернаціоналу та його крах.
62. Міжнародні відносини в останній третині XIX – на початку XX ст.
63. Утворення Троїстого Союзу.
64. Утворення Антанти.
65. Національно визвольна боротьба в Ірландії в кінці XIX – на початку XX ст.
66. Культура і наука країн Європи у XIX ст.
67. Канада в останній третині XIX – на початку XX ст.
68. Іспанія в середині і в другій половині XIX ст.
69. Іспанія наприкінці XIX – на початку XX ст.
70. Португалія в середині і в другій половині XIX ст.
71. Португалія наприкінці XIX – на початку XX ст.
72. Греція в останній третині XIX – на початку XX ст.
73. Румунія в останній третині XIX – на початку XX ст.
74. Чорногорія в останній третині XIX – на початку XX ст.
75. Голландія в останній третині XIX – на початку XX ст.
76. Швейцарія в останній третині XIX – на початку XX ст.
77. Швеція в останній третині XIX – на початку XX ст.
78. Норвегія в останній третині XIX – на початку XX ст.
79. Данія в останній третині XIX – на початку XX ст.
80. Міжнародні відносини на початку XX ст.

6. Програмові вимоги до модулів

Модуль № 1

1. Предмет і завдання курсу історії країн Західної Європи і Америки (кін. XV – поч. XX ст.).
2. Політична карта Європи і Америки на межі XV–XVI ст.
3. Початок переходу до нового рівня матеріальної і духовної культури. Зародження капіталізму в країнах Західної Європи.
4. Формування нових верств суспільства та державного устрою.
5. Основні джерела та праці українських і зарубіжних дослідників з курсу історії країн Західної Європи і Америки (кін. XV – поч. XX ст.).
6. Великі географічні відкриття кінця XV–поч. XVI ст.
7. Наслідки Великих географічних відкриттів.
8. Політична роздробленість Німеччини та імперська влада у кінці XV–на початку XVII ст.
9. Соціально-економічне становище Німеччини у кінці XV–на початку XVI ст.
10. Становище католицької церкви і ставлення до неї різних соціальних верств німецького суспільства. Гуманістичний рух.
11. Реформація в Німеччині. М. Лютер, Т. Мюнцер.
12. Селянська війна в Німеччині (1524–1525). Причини її поразки.
13. Розвиток Реформації після поразки Селянської війни в Німеччині.
14. Поширення реформаційних ідей у Європі.
15. Реформація у Швейцарії. Цвингліанство та кальвінізм.
16. Контрреформація. Тридентський собор і його постанови. Діяльність Ордену єзуїтів.

17. Соціально-економічний і політичний розвиток Нідерландів у кінці XV–XVII ст.
18. Соціально-економічна і політична боротьба у Голландії в XVII ст.
19. Нідерландська революція (1566–1609). Основні етапи, підсумки, значення революції.
20. Соціально-економічний розвиток Франції в кінці XV–XVII ст.
21. Французький абсолютизм у XVII ст. і його соціальна природа.
22. Італійські війни Франції у XVII ст.
23. Гугенотські війни у Франції. Нантський едикт.
24. Соціально-економічний розвиток Франції в першій половині XVII ст.
25. Відновлення і зміцнення французького абсолютизму в першій половині XVII ст. Генеральні штати. Рішельє.
26. Економічний розвиток Англії в кінці XV–першій половині XVII ст. Розвиток капіталістичної мануфактури. Зовнішня торгівля.
27. Початок аграрного перевороту в Англії. Обгороджування. Законодавчі акти англійського уряду з обгороджування.
28. Абсолютизм Тюдорів в Англії, його особливості та соціальна база.
29. Внутрішня та зовнішня політика Англії у XVI ст. Англійська Реформація.
30. Англія в першій половині XVII ст. Зміцнення морської могутності. Початок правління династії Стюартів.
31. Агресивні плани Габсбургів у Європі. Тридцятилітня війна (1618–1648), її основні етапи. Вестфальський мир.
32. Основні напрями міжнародних відносин європейських держав у XVI ст.

Модуль № 2

1. Соціально-економічне і політичне становище Англії напередодні революції середини XVII ст. Проблема пуританства.
2. Причини та початок англійської буржуазної революції середини XVII ст. Довгий парламент, його соціальний склад та політика . Велика ремонстрація.
3. Громадянські війни в Англії в 40-х роках XVII ст. О. Кромвель. Боротьба левелерів і дигерів за поглиблення революції.
4. Встановлення в Англії республіки. Протекторат Кромвеля. Реставрація Стюартів.
5. Аграрні перетворення в Англії. Початок промислового перевороту (60-ті роки XVIII ст.).
6. Соціально-економічний і політичний розвиток Англії в другій половині XVIII ст.
7. Зовнішня політика Англії в другій половині XVII–XVIII ст.
8. Соціально-економічне становище Франції у другій половині XVII–на початку XVIIIст.
9. Особливості французького абсолютизму та його боротьба з опозицією. Фронда (1648–1653).
10. Необмежена монархія Людовіка XIV. Кольбертизм.
11. Завойовницька зовнішня політика Франції у другій половині XVII–на початку XVIII ст.
12. Соціально-економічний розвиток і політичне становище Франції у XVIII ст.
13. Зовнішня політика Франції у XVIII ст.
14. Франція напередодні революції кінця XVIII ст.
15. Політична роздробленість Німеччини в першій половині XVII ст.

16. Соціально-економічне і політичне становище німецьких держав після Вестфальського миру (1848).
17. Пруссія у другій половині XVII–XVIII ст.
18. Володіння австрійських Габсбургів у другій половині XVII–XVIII ст. Австро-пруське суперництво та початок боротьби за об'єднання німецьких держав.
19. Італія під владою іноземних поневолювачів у XVI–XVIII ст.
20. Венеція і Генуя у другій половині XVII–XVIII ст.
21. Економічне піднесення Італії у другій половині XVIII ст.
22. Іспанія наприкінці XVI–першій половині XVII ст.
23. Занепад Іспанії у другій половині XVII – на початку XVIII ст. Війна за іспанську спадщину.
24. Соціально-економічне і політичне становище Італії у XVIII ст.
25. Португалія у XVIII ст. Політична залежність від Англії.
26. Колоніальні володіння Португалії у XVI–XVIII ст.
27. Швеція в XVI – XVII ст. Визволення з-під датського панування. Соціально-економічний розвиток у XVIII ст.
28. Зовнішня політика Швеції у XVI – XVIII ст.
29. Датсько-Норвезьке королівство у XVI – XVIII ст.
30. Бельгія у XVII – XVIII ст.
31. Голландія у XVII – XVIII ст.
32. Швейцарія у XVII – XVIII ст.
33. Становище англійських колоній у Північній Америці у XVII – першій половині XVIII ст. Початок формування американської нації.
34. Війна за незалежність і утворення США. Конституція 1787 р.

35. Перші постійні поселення на території сучасної Канади.
36. Англо-французька боротьба за Канаду у XVIII ст.
37. Латинська Америка у XVI – XVIII ст.
38. Початок та особливості європейської культури Відродження. Характеристика творчості Леонардо да Вінчі, Рафаеля Санті, Мікеланджело Буонарроті, Вечелліо Тиціана.
39. Поширення мистецтва бароко в Західній Європі.
40. Європейська література, освіта, наука в XVI – XVII ст.
41. Історичні витоки наук і нової техніки.
42. Досягнення природознавства і розвиток машинної техніки у XVIII ст.
43. Основні напрями зовнішньої політики європейських держав у XVII ст.

Модуль № 3

1. Велика французька революція кінця XVIII ст.
2. Соціально-економічний розвиток і внутрішня політика Франції в період Консульства і Першої імперії.
3. Європа в період наполеонівських воєн (1796–1814 рр.).
4. Наполеонівська навала на Росію в 1812 р. Розгром наполеонівської імперії в 1813–1814 рр.
5. Віденський конгрес 1814–1815 рр. та його основні рішення.
6. Італія в роки наполеонівських воєн.
7. Малі німецькі держави, Австрія і Пруссія в роки наполеонівських воєн.

8. Боротьба іспанського народу за незалежність у 1808–1814 рр.
9. Перша буржуазна революція в Іспанії. Конституція 1812 р.
10. Франція у 1815–1847 рр.
11. Повстання ліонських ткачів 1831, 1834 рр. та їх історичне значення.
12. Соціально-економічний і політичний розвиток Англії у першій половині ХІХ ст.
13. Утопічний соціалізм Сен-Сімона, Ш. Фур'є, Р. Оуена.
14. Завершення промислового перевороту в Англії та його соціальні наслідки.
15. Чартистський рух, його етапи.
16. Революція 1848 – 1849 рр. у Франції.
17. Революція 1848 – 1849 рр. у Німеччині.
18. Революція 1848 – 1849 рр. в Угорщині.
19. Революція 1848 – 1849 рр. в Австрії.
20. Революція 1848 – 1849 рр. в Італії.
21. Галичина в період революції 1848 – 1849 рр.
22. Політична реакція в Європі в 50–х рр. ХІХ ст.
23. Об'єднання Німеччини.
24. Австрійська імперія в 50–60-х роках ХІХ ст. Утворення Австро-Угорщини.
25. Соціально-економічний розвиток Австро-Угорщини в 70–90 роках ХІХ – на початку ХХ ст.
26. Суспільно-історичні процеси і національне питання в Австро-Угорщині в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст.
27. Зовнішня політика Австро-Угорщини в останній третині ХІХ – на початку ХХ ст. Боснійська криза.
28. Франко-пруська війна. Франкфуртський мир.

29. Причини і характер революції 18 березня 1871 року у Франції. Паризька комуна.
30. Соціально-економічний розвиток Франції в останній третині XIX – на початку XX ст.
31. Зовнішня політика Франції в останній третині XIX – на початку XX ст.
32. Проголошення Німецької імперії, її політичний устрій.
33. Соціально-економічний розвиток Німеччини в останній третині XIX–на початкуXX ст.
34. Робітничий рух у Німеччині на рубежі XIX – XIX ст.
35. Зовнішня політика і колоніальна експансія Німеччини в останній третині XIX – на початку XX ст.
36. Соціально-економічний розвиток Англії в другій половині XIX – на початку XX ст. Втрата Англією світової промислової першості.
37. Зовнішня політика Англії в останній третині XIX – на початку XX ст.
38. Англо-бурська війна.
39. Національно-визвольна боротьба в Ірландії в кінці XIX – на початку XX ст.
40. Основні напрями зовнішньої політики європейських держав у XVIII ст.

Модуль № 4

1. США в першій половині XIX ст. (соціально-економічний розвиток, політичний устрій). Війна з Англією 1812–1814 рр.
2. Виникнення двопартійної системи у США.
3. Друга громадянська війна у США (1861–1865 рр.).

4. Соціально-економічний розвиток США в другій половині XIX – на початку XX ст.
5. Зовнішня політика США в XIX – на початку XX ст. Іспано-американська війна.
6. Національно-визвольна війна в Канаді (1837–1838 рр.). Реформи 40–50-х років.
7. Утворення Канадської конфедерації (1864–1873 рр.).
8. Формування національної політики Канади в останній третині XIX ст.
9. Соціально-економічний і політичний розвиток Канади на рубежі XIX – на початку XX ст.
10. Країни Латинської Америки на початку XIX ст. Національно-визвольна війна (1810–1826 рр.). Утворення незалежних держав та їх розвиток.
11. Боротьба латиноамериканських народів проти експансії іноземних держав в останній третині XIX – на початку XX ст.
12. Об'єднання Італії.
13. Державний устрій Італійського королівства після об'єднання. Внутрішньо-політичне становище.
14. Соціально-економічний розвиток Італії в останній третині XIX – на початку XX ст.
15. Зовнішня політика Італії в останній третині XIX – на початку XX ст. Італо-турецька війна (1911–1912).
16. Політична боротьба в Іспанії після Віденського конгресу (1814–1815 рр.) і до середини XIX ст.
17. Іспанія в 50–70-ті роки XIX ст. Завершення карлістських війн.
18. Соціально-економічний розвиток і політичний устрій Іспанії в останній третині XIX – на початку XX ст.
19. Іспано-американська війна 1898 р.
20. Англо-французька боротьба за Португалію на початку XIX ст.

21. Революція 1820–1823 рр. в Португалії. Мігелістські війни.
22. Соціально-економічне і політичне становище Португалії в середині ХІХ–на початку ХХ ст.
23. Революція в Португалії 1910 р. і встановлення республіки.
24. Основні напрями зовнішньої політики Португалії на рубежі ХІХ–ХХ ст.
25. Бельгія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
26. Голландія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
27. Швейцарія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
28. Швеція у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
29. Норвегія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
30. Фінляндія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
31. Данія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
32. Греція у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
33. Румунія у середині ХІХ – на початку ХХ ст.
34. Основні проблеми міжнародних конфліктів і концепція “балансу сил” у ХVІІІ ст.
35. Основні напрями міжнародних відносин країн Європи та Америки в другій половині ХVІІІ – першій половині ХІХ ст.
36. Посилення суперечностей між головними імперіалістичними державами в кінці ХІХ – на початку ХХ ст.
37. Утворення військово-політичних блоків. Троїстий союз. Антанта.
38. Соціальні утопії першої половини ХІХ ст. Поширення соціалістичних ідей у 50–60-ті роки ХІХ ст.
39. Утворення і діяльність Міжнародного товариства робітників. Перший Інтернаціонал.
40. Утворення робітничих партій в окремих країнах Європи та Америки. Другий Інтернаціонал і його крах.

41. Розвиток природничих і технічних наук в ХІХ – на початку ХХ ст.
42. Суспільнознавчі науки. Основні літературні течії другої половини ХІХ – початку ХХ ст.
43. Архітектура, образотворче, музичне мистецтво у ХІХ – на початку ХХ ст.
44. Основні напрями зовнішньої політики європейських держав у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.

